Ao. 1820.

No. 18.

Bataviasche Courant.

ZATURDAG, den 29sten APRIL, 1820.

Zijne Excellentie de Secretaris van Staat Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, heeft bij onderscheidene besluiten, honorabel uit Z. M. militairen dienst ontslagen:

Den 1sten luitenant *P. P. Roorda van Eijsinga*, bij het algemeen depôt, en

Den adjunct inspecteur der 2de klasse bij de militaire administratie *P. van Vlissingen*.

—*—

ZEE-TIJDINGEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

April 21—schip Generaal de Kock, J. G. Dunkan, van Pamanoekan, den 18den april.—schip Emile, L. Christensen, van Sourabaija, den 25den dito, pasſagiers de heeren De Lesche, L. Norris en Haijward.

— 22—schoener Swalaw, P. Pieters, van Cheribon, den 18den april.

— 23—Z. M. korvet Anna Pawlona, kapt.-luit. J. Verveer, van Banka, den 2den april.

— 24—Eng. ſchip Indian Trader, J. Ford, van Bengalen, over Pulo Pinang, Malacca en Sinkapoer, den 28ſten februari, pasſagiers de heeren J. Mackertich, Cauvol, A. Cauvanle, Carleton, Cramer, kapt. Shivers en jufvrouw Caroline.

— 25—brik Tjoempo, Tjan Sioe, van Cheribon, den 18den april.

— 26—ſchip Jacoba, Aijlmer, van Banda, over Timor, den 24ſten maart, pasſagiers 1ſte luit. Nijman, 2de do. Mesch en 14 ſoldaten.—Amerik. ſchip Tijre, A. Boijd, van Amſterdam, den 26ſten november 1819, pasſagiers de heeren M. Heckſcher en J. Geveres.—dito ſchip Ganges, R. Höper, van Marblehead, den 5den januari.

— 27—ſchoener Eliza, S. Gallawaij, van Pakkalongan, den 20ſten april.

Vertrokken.

April 25—brik Jacoba Ambroſina, C. Lorch, naar Indramaijoe.

— 26—Z. M. brik Zeehond, 2de luit. J. W. Klijn, naar Banka.—Z. M. ſchoener Zeemeeuw, 2de luit. Linklan Arrient, om te kruiſen.—brik Adventure, W. Wijlie, naar Sourabaija.

— 27—Eng. ſchoener Victorine, C. Bechade, naar Mauritius, en Padang.

Schepen liggende ter reede.

Z. M. korvet Anna Pawlona; ſchepen De Nieuwe Zeeluſt, Auguste, Diana, Pekin, Jacoba, Experiment, Fortitudo, De Generaal de Kock, Emile, Jacoba, Race Horſe; brikken Florus, Kiemſoen, Geertruida, Helena, Jacoba Aletta, Johanna, Aglaija, Tjoempo; ſchoeners Dorothea, Swaluw, Eliza.—Eng. ſchepen Marchioneſſ of Welleſley, Mary, Melpomene, Mary, Indiana, Recovery, Georgiana, Indian Trader; brikken Governor Farquhar, St. Antoni.—Amerik. ſchepen Portland, Tijre, Ganges, Panther; brik Franklin.—Chineeſche jonken Bandſeeng, Hingthaij, Tekſing, Hothaij, Thaijlaij.

—*—

SAMARANG.

Aangekomen.

April 17—brik Cornelia, J. Fredrik, van Joanae.

— 20—brik Tweed, T. H. Jackſon, van Batavia, pasſagier de heer J. G. Kilian.

Vertrokken.

April 17—ſchoener Duckling, C. Lee, naar Pakkalongan.—Maleiſche ſala ſala Boejang Slamat, Alij, naar Pakkalongan en Batavia.

— 21—Amerik. ſchip Marmion, J. Brown, naar Nederland.

— 22—brik Pieternella, Mochamat Osthan, naar Cheribon en Batavia.

Schepen liggende ter reede.

ſchip Pamalang; brikken Johanna Maria, Megmerrilles, Heer Manuel, Hendrik, Elizabeth, Indramaijoe; kotter Faire; chaloup De Vrouw Cateau.—Eng. ſchip Grenada.—Arab. ſchip Fattal Rachman; brik Joſeph; chaloup Cheribon.—Maleiſche brik De Goede Hoop; ſala ſala Sierie Tanjong.—Chineeſche brikken Tjienſoen, Tjingmeny Hoope, De Zwaluwe, Hegien, Ineſoen, Goanhing; ſchoener De Hoop; ſala ſala Paſſangan; chaloup Habgien.

—*—

SOURABAIJA.

Aangekomen.

April 13—Eng. brik Abney, G. Brodie, van zee, verloren reis naar Perzie.

— 17—brik Laidie Pontianak, Sariep Achmat Habashij, van Pontianak den 17 maart.—Eng. brik Prince of Orange, H. Maillard, van Batavia den 4 april.

— 18—ſchip de Jonge Anthonij, T. A. Jacometti, van Pasſaroeang den 17 april.

— 20—Eng. ſchip Union, W. Skitter, van Batavia den 2 april, pasſagiers een officier en de heer Muller, met 25 arreſtanten.

Vertrokken.

April 15—ſchip Emile, L. Christenſen, naar Batavia, pasſagiers de heeren Noriet, Heijward en Lupos.

— 17—brik Geſina, Sech Ahmat Soerie, naar Sumanap.—Franſche ſchip L'Eglantine, L. Malicorne, naar Manilla, pasſagiers de heeren Guillot en L. Peijra.—Dito Alexandre, C. Letoup, naar dito.

— 19—Z. M. kanonneer-boot no. 1, 2de luit. Lokemijr, naar Rembang.

— 21—ſchip de Jonge Anthonij, T. A. Jacometti, naar Japara, met Z. M. troepen.

Schepen liggende ter reede.

Z. M. ſchip Naſſau, fregat Wilhelmina, korvet Eclips, brik Maria; ſchoeners Schildpad, Calijpſo, kanonneerboot no. 18; ſchepen de Vrouw Helena, Arinus Marinus, Maria, Margaretha, Ida Aleida; brikken Amazoon, Florentina, Willem Johan, Manſoek, Helen, Manſoer, Maria, Aſſiſtentie, Laidie Pontianak, ſchoeners Roſe, Molucka, Sophia, kotters Pambla en Louiſa.—Eng. ſchepen David Shaw, George Cruttenden, Union, brikken Alert en Prince of Orange.—Chineeſche jonken Kimtaij-ſoen en Inhap.

Bij den Gouverneur Generaal in Rade zijn gearresteerd de ondervolgende reglementen voor den burgerlijken geneeskundigen dienst en de uitoefening der koepokinenting in Nederlandsch Indië.

—*—

REGLEMENT voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch Indië.

Art. 1. Het toevoorzigt over de geregelde uitoefening van den geneeskundigen dienst in Nederlandsch Indië, met uitzondering van alles wat tot 's lands militairen dienst betrekking heeft, zal zijn gevestigd in eenen ambtenaar, onder den titel van *kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst*, welke een medicinae doctor zal moeten zijn.

Art. 2. Dezelve zal zorgen, dat de genees- heel- verlos- en artſenijmeng-kunde op eene geregelde wijze, door bevoegde perſonen, worde uitgeoefend, en dat de daartoe bestaande verordeningen ſtiptelijk worden nagekomen.

Art. 3. Dezelve zal belast zijn met het onderzoek omtrent de bekwaamheid en bevoegdheid van alle perſonen, welke eenige genees- heel- verlos- of artſenijmeng-kundige praktijk uitoefenen, of zich in het vervolg, tot dat einde willen vestigen; met het toevoorzigt over alle geneeskundige inrigtingen en gestichten en de voor den genees- en heelkundigen dienst bij dezelve aangestelde ambtenaren.

Art. 4. Hij zal zich in het bijzonder bekend maken, met alle openlijke ziekenhuizen, zonder onderſcheid, en derzelver inrigting, en aan het Gouvernement de verbeteringen voordragen, welke hij zal vermeenen dat in dezelve behoorden te worden gemaakt.

Art. 5. Hij zal voor alle geneeskundige ambtenaren, alsmede voor de openlijke ziekenhuizen, voor dewelke bij vorige verordeningen geene, of onvoldoende instructien zijn gearresteerd, de noodige instructien ontwerpen, en aan den Gouverneur Generaal voordragen.

Art. 6. Hij zal aan den Gouverneur Generaal alle zoodanige voorſtellen doen, als welke tot instandhouding eener goede uitoefening der geneeskunde in alle derzelver deelen dienstig zijn; ook zal hij met het einde van ieder jaar, aan den Gouverneur Generaal, een algemeen verſlag van den ſtaat der geneeskunde in Nederlandsch Indië indienen.

Art. 7. Hij zal tot voorſchreven einde eene geregelde briefwisſeling met de reſidenten en andere plaatſelijke besturen onderhouden, dewelke zullen verpligt zijn, hem alle berigten en inlichtingen te doen toekomen die hij zal verlangen, en die tot eene goede vervulling zijner werkzaamheden zullen dienstig zijn.

Art. 8. Hij zal eens in het jaar eene reis doen over het eiland Java, ten einde in perſoon op alle plaatſen onderzoek te doen omtrent alles wat tot de uitoefening van de geneeskunde betrekking heeft, en bij die gelegenheid de openlijke ziekenhuizen, alsmede de apothekers winkels inſpecteeren, en de geneesmiddelen en heelkundige werktuigen bij de plaatſelijke heelmeesteren op kleinere plaatſen onderzoeken.

Art. 9. Indien op eene plaats eene algemeene of aanſtekende ziekte mogt ontſtaan, zal de reſident verpligt zijn, zulks dadelijk ter kennis te brengen van den kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst, die zich, indien mogelijk, naar eene zoodanige plaats zal begeven, om ten, dop aard der ziekte behoorlijk onderzoek doen, met den reſident voorloopig de

middelen tot wering eener verdere verſpreiding der ziekte beramen, en dezelve vervolgens met een verſlag aangaande zoodanige ziekte, aan den Gouverneur Generaal voorſtellen.

Art. 10. Hij zal aanteekening houden van den ſtaat van gezondheid der ingezetenen, van den aard en de uitwerking der meest geheerscht hebbende ziekten, voorts omtrent de geneesmiddelen, bij de inlanderen in gebruik onderzoek doen, en omtrent alle zoodanige bijzonderheden als hij voor de verdere beoefening der geneeskunde in deze gewesten nuttig en leerzaam zal oordeelen, ten einde daarvan een algemeen verſlag aan het Gouvernement, en tot algemeen onderrigt van het publiek, te kunnen aanbieden.

Art. 11. Voor de reſidentien of plaatſen, alwaar zulks, uithoofde van het meerder aantal van perſonen die aldaar eenige geneeskundige praktijk uitoefenen, mogt noodig geoordeeld worden, zal eene plaatſelijke kommisſie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt zijn aangeſteld.

Art. 12. Deze kommisſien zullen hunne rapporten en berigten, overeenkomstig de afzonderlijke inſtructie voor dezelve vast te ſtellen, aan den kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst, alsmede aan den reſident, mededeelen.

Art. 13. De voornoemde plaatſelijke kommisſien zullen alverder aan den kommisſaris voornoemd, dienen van berigt, conſideratien en advies, op alle ſtukken die hij haar tot dat einde zal toezenden.

Art. 14. De kommisſaris voornoemd zal toezien of in de hoofdplaats, en overal waar zulks voor het welzijn der ingezetenen, en ter ondersteuning van behoeftigen zal nuttig geoordeeld worden, het noodig aantal van geneeskundige ambtenaren als doctoren, heel- en vroedmeesters of vroedvrouwen en apothekers zijn aangeſteld, en daaromtrent de noodige voordragten doen aan den Gouverneur Generaal.

Art. 15. Op plaatzen, alwaar ten dienste van het aldaar liggend garnizoen een officier van gezondheid, doch geen ander genees- of heelmeester gevestigd is, zullen de zieken, geene militairen zijnde, mede door voorſchreven officier van gezondheid, doch voor hunne eigene rekening worden behandeld; dezelve zal almede de behoeftige zieken en gekwetſten, voorts ook de gevangenen welke geene militairen zijn, en welke ten kosten van den lande zullen moeten verpleegd worden, of bij welke hij door het plaatſelijk beſtuur mogt worden geroepen, gratis onder zijne behandeling nemen, en de noodige geneesmiddelen aan dezelve uit 's lands voorraad mogen toedienen, zoo als bij beſluit van den 13den maart 1818 no. 3, is bepaald. Voorts zal hij ook verpligt zijn geregtelijke ſchouwingen op verlangen van het plaatſelijk beſtuur te doen, en daarvan rapport intedienen.

Art. 16. Bijaldien een der geneeskundige ambtenaren, hetzij door wangedrag, hetzij door verkeerde behandeling der lijders uit verregaande onkunde begaan, zich zijnen post onwaardig mogt maken, zal daarvan door den reſident aan den kommisſaris worden kennis gegeven, die na behoorlijk onderzoek en naar bevinden, aan den Gouverneur Generaal zal adviſeren, of aan zoodanig perſoon verder al of niet de praktijk kan blijven toebetrouwd.

Art. 17. Een der geneeskundige ambtenaren uit zijnen dienst verlangende ontſlagen te worden, zal zijn verzoek aan den reſident voordragen, die hetzelve aan den kommisſaris voornoemd zal inzenden, ten einde door dezen daaromtrent een voorſtel aan den Gouverneur Generaal zal kunnen worden gedaan.

Art. 18. Geen der geneeskundige ambtenaren zal zich van de plaats of het arrondisſement, waarvoor hij is aangeſteld, verwijderen, zonder daarvan kennis aan het plaatſelijk beſtuur te hebben gegeven, en van hetzelve vergunning te hebben bekomen.

Art. 19. Niemand zal vermogen eenige genees- heel- verlos- en artſenijmeng-kundige praktijk uitteoefenen, zonder daartoe eene akte van toelating, en vervolgens uitdrukkelijke vergunning van den Gouverneur Generaal, op daartoe gedane voordragt van den kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst, te hebben ontvangen.

Art. 20. De voornoemde akte van toelating zal worden afgegeven, door den kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst, na dat dezelve zich van de genoegzame bekwaamheid en kunde dier perſonen zal hebben verzekerd, hetzij door het viſeren van derzelver getuig-ſchriften, hetzij door dezelven een examen voor eene daartoe geſtelde, of te benoemene kommisſie te hebben doen afleggen.

Art. 21. Het voornoemde examen zal worden afgenomen, door eene plaatſelijke kommisſie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, of door eene kommisſie, welke door den kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst tot dat einde zal worden benoemd, en ingevolge eene inſtructie door den kommisſaris te ontwerpen; zullende de voornoemde kommisſien verpligt zijn, van het gehouden examen onmiddelijk na den afloop van hetzelve aan voornoemden Kommisſaris, een volledig en omſchreven rapport intezenden.

Art. 22. Het zal den kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst vrijſtaan, des verkiezende aan alle examina deel te nemen; zullende de plaatſelijke kommisſien verpligt zijn, den kommisſaris voornoemd vroegtijdig van een te houden examen kennis te geven.

Art. 23. De heel- of vroedmeesteren zullen zich niet mogen bezig houden, met de behandeling van eenige inwendige ziekte, zonder daartoe voor eene bepaalde plaats opzettelijk vergunning te hebben verkregen; zullende zij evenwel gehouden zijn, in gevaarlijke ziekten, met eenen geneesheer te raadplegen.

Art. 24. Alle diegenen welke bevonden worden tegen het in het voorgaande artikel geſtelde gehandeld te hebben, zullen voor den reſident ontboden en gecorrigeerd worden, en indien zij, na bekomene waarſchuwing, zich andermaal aan overtreding hebben ſchuldig gemaakt, in eene boete van *vijftig guldens* vervallen zijn.

Art. 25. Alle perſonen, tot de genees- heel- vroed- of artſenijmeng-kundige praktijk toelating verkregen hebbende, zullen gehouden zijn:

1°. Ten allen tijde aan voorſchreven kommisſaris zoodanige berigten te geven, als deze van hen aangaande de door hen behandelde ziekten, en wat alverder tot hunne kunstoefening betrekkelijk is, zal verlangen;

2°. Geregelde aanteekening te houden over alle hunne zieken, genezenen, overledenen, en den aard der ziekten;

3°. Bij het ontſtaan van beſmettelijke ziekten, dadelijk daarvan berigt te geven aan het plaatzelijk beſtuur, hetwelk zulks verder ter kennis van den kommisſaris voornoemd zal brengen.

Art. 26. Op plaatzen, alwaar geene apotheken gevestigd zijn, zal het aan den aldaar praktizerenden genees- of heel-meester vergund zijn om, indien hij zulks mogt goedvinden, de geneesmiddelen door hem benoodigd uit 's lands magazijn aantevragen, op den voet zoo als bij beſluit van den 13 maart 1818 n°. 3, is bepaald.

Art. 27. Het zal aan geene genees- heel- of vroed-meesteren, of vroedvrouwen vergund zijn, in ſteden, alwaar eene apotheek gevestigd is, geneesmiddelen te bereiden of te leveren, uitgezonderd in gevallen, waarin dadelijke hulp mogt vereischt, en het verlangde geneesmiddel uit de gevestigde apotheken niet ſpoedig genoeg kan verkregen worden; zullende zich deze uitzondering echter tot de eerſte viſite van den genees- heel- of vroed-kundigen moeten bepalen.

Art. 28. In plaatzen alwaar een' of meer apotheken gevestigd zijn, zullen de genees- heel- en vroed-kundigen geen aandeel in eene apotheek mogen hebben, en zullen diegenen, welke bevonden worden hiertegen te hebben gehandeld, in eene boete vervallen van *een honderd guldens*, voor de eerſte maal, en bij herhaalde overtreding zal het aan dezelven verboden zijn, verder eenige genees- heel- of verlos-kundige praktijk uitteoefenen.

Art. 29. Alle geneesheeren, heel- en vroedmeesteren, zullen gehouden zijn de recepten door hen voorgeſchreven, te onderteekenen, en daarop den datum, den naam van den zieken, en de wijze van gebruik te ſtellen.

Art. 30. Alle perſonen, die de verloskunde uitoefenen, zullen gehouden zijn aan den reſident naauwkeurige lijsten intezenden van de verlosſingen door hen gedaan, en van het aantal der geborene kinderen, met opgave van alle bijzonderheden welke door hen zijn opgemerkt; welke lijsten en opgaven door den reſident aan den kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst zullen worden toegezonden.

Art. 31. De apothekers zullen de meeste zorg dragen, dat hunne winkels behoorlijk ingerigt en van alle geneesmiddelen, zoo enkelvoudige als zamengeſtelde, voorzien zijn, die in de *Pharmacopœa Batava* zijn opgegeven en beſchreven.

Art. 32. De apothekers zullen almede gehouden zijn, zoodanige andere geneesmiddelen in hunne winkels te houden, die niet in de *Pharmacoœa Batavia* zijn opgegeven, doch door de praktiſerende geneesheeren verlangd worden, mits deze zoodanige geneesmiddelen vroegtijdig aan den apotheker opgeven.

Art. 33. De voorſchriften in de *Pharmacopœa Batava* bevat, en die der genees- en heelkundigen, zullen door de apothekers ſtiptelijk moeten worden opgevolgd, zonder dat deze zich eenige verandering in dezelve hoegenaamd zullen mogen veroorloven.

Art. 34. Alle dozen, potten, glazen en vaatwerk, welke tot de bewaring van enkelvoudige of zamengeſtelde geneesmiddelen gebruikt worden, zullen in alle de apotheken binnen den tijd van vier maanden, na dat dit reglement is gearresteerd, moeten voorzien zijn met het opſchrift hetwelk in de *Pharmacopœa Batava* voor ieder geneesmiddel afzonderlijk is opgegeven, en waarbij nog zal moeten gevoegd worden de beraming van hetzelfde geneesmiddel die het meest gebruikelijk is.

Art. 35. Geen geneesmiddel, van welken aard het ook zijn moge, zal noch door de apothekers, noch door diegenen aan welke het verſtrekken van geneesmiddelen zal vergund zijn, mogen bewaard worden in vaatwerk uit koper, lood, of met een dier beide metalen vervaardigd.

Art. 36. Vergiften en zeer werkzame, ſterke geneesmiddelen, van welker toevallige verwisſeling met andere, ſchadelijke gevolgen zouden te vreezen zijn, zullen afzonderlijk of in beſlotene kasten moeten geplaatst zijn.

Art. 37. De voornoemde en in het bijzonder alle geneesmiddelen, welke geheel of ten deele uit kwik, ſpies-glas, lood, arſenik en zilver zijn zamengeſteld, voorts alle zoodanige die in geringe gifte eene hevige werking voortbrengen, zullen niet dan op voorſchrift van eenen geneesheer mogen worden afgegeven.

Art. 38. Indien een of meer geneesmiddelen, in de apothekers-winkels mogten ontbreken, zal de apotheker telkens, en dadelijk daarvan ſchriftelijk kennis geven aan den ſtads doctor, de overige geneesheeren en heelmeesteren, en zal hij daarvan aanteekening houden op eene daartoe expresſelijk in den winkel opgehangene lei.

Art. 39. De apothekers winkels zullen tweemalen in elk jaar, hetzij door de plaatſelijke of door eene andere daartoe benoemde kommisſie, waarbij de kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst, des goed vindende, zal mogen tegenwoordig zijn, worden geïnſpecteerd; zullende daarbij almede de plaatſelijke officier van politie, of een ander door den reſident daartoe benoemd perſoon, moeten tegenwoordig zijn.

Art. 40. Indien uit de voorſchrevene viſitatie eener apotheek mogt blijken, dat in dezelve geneesmiddelen ontbreken, zonder dat daarvan ingevolge art. 39, aan de geneesheeren en heelmeesteren is kennis gegeven, zal de apotheker in eene boete van *f* 10 voor elk ontbrekend geneesmiddel vervallen zijn. En indien eenige geneesmiddelen door de kommisſie als ondeugdelijk, vervalscht of ſlecht bereid mogten worden afgekeurd, zal de apotheker dezelve uit zijnen winkel moeten doen wegbrengen, en, indien hij daarna mogt bevonden worden van zoodanige afgekeurde geneesmiddelen eenig gebruik te hebben gemaakt, in eene boete van *f* 20 zijn vervallen.

Art. 41. Een apotheker meenende eenig abuis in het voorſchrift van eenen geneesheer of heelmeester te vinden, zal verpligt zijn daarvan aan denzelven kennis te geven, en zoodanig voorſchrift niet mogen gereed maken.

Art. 42. Hetzelve zal plaats hebben met alle recepten welke niet leesbaar geſchreven zijn, zullende hij zich noch eenige veranderingen, noch willekeurige verklaringen in zoodanige gevallen mogen veroorloven, maar omtrent zoodanige voorſchriften aan den geneesheer inlichting moeten vragen.

Art. 43. De apotheker zal geene medicamenten mogen bezorgen, tenzij op de ſignatuur van dezelve de naam van den patient, met aanwijzing, zoo noodig, van deszelfs woonplaats, alsmede de datum en het gebruik geſteld zijn.

Art. 44. Geen apotheker zal een recept mogen gereed maken, dan waarop de naam van den doctor, heel- of vroed-meester, die hetzelve heeft voorgeſchreven, geſteld is, doch indien de doctor, heel- of vroed-meester mogt verzuimd hebben zijnen naam daaronder te ſtellen, zal de apotheker dit recept wel mogen gereed maken, doch van het verzuimde aan het plaatſelijk beſtuur moeten kennis geven.

Art. 45. Ieder apotheker is verpligt ten minſte één leerling aantenemen, die door hem zal moeten worden onderwezen in alle de wetenſchappen tot de artſenijmengkunde betrekkelijk.

Art. 46. Ieder apotheker zal gehouden zijn, bij het aannemen van eenen leerling, daarvan vooraf aan het plaatſelijke geneeskundig bestuur, of, hetzelve niet in de plaats zijner woning beſtaande, aan den Reſident kennis te geven; zullende een zoodanig jongeling als leerling bij den kommisſaris voor den civielen geneeskundigen dienst moeten worden ingeſchreven, doch niet dan na dat vooraf aan de voorſchrevene autoriteiten gebleken zij, dat dezelve goed lezen, ſchrijven, en rekenen kan, en de eerſte grondbeginſelen der latijnſche taal verſtaat.

Art. 47. Geen apotheker zal eenigen adsiſtent of bedienden in zijnen dienst toelaten, die daartoe niet vooraf een bewijs van toelating van den kommisſaris voornoemd ontfangen heeft; zullende deze met het gedrag en de vorderingen van zoodanige perſonen altijd moeten bekend zijn.

Art. 48. Het proviſioneel reglement voor den geneeskundigen dienst in de uitoefening der

genees- heel- verlos- en artsenijmeng-kunde in de stad Batavia en ommelanden, gearresteerd bij besluit van Hunne Excellentien Kommissarissen Generaal van den 7den maart 1817 no. 16, als mede het reglement van orde, de instructien en bepalingen, bij besluit Hunner Excellentien van den 11 april 1817 no. 23, voor de kommissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, te Batavia en ommelanden en de geneeskundige ambtenaren aldaar gearresteerd, zullen in werking blijven, in zoo verre dezelve niet door dit algemeen reglement zijn vervallen, of daaromtrent geene nadere bepalingen zullen worden gemaakt.

Art. 49. De kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst is nog belast met het algemeen toevoorzigt overal wat de koepok-inenting aangaat. Hij ontvangt dien aangaande de voorstellen van den inspecteur der koepok-inenting, zendt dezelve met zijne consideratien aan het gouvernement, en geeft eindelijk, na van den inspecteur te hebben ontvangen het rapport vermeld bij art. 18 van het reglement op de uitoefening der koepok-inenting, dienaangaande een volledig algemeen jaarlijksch verslag aan den Gouverneur Generaal.

Aldus gearresteerd bij resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, van den 11den april 1820.

Mij bekend,
De algemeene secretaris,
J. C. BAUD.

REGLEMENT *op de uitoefening der koepok-inenting in Nederlandsch Indië.*

Art. 1. Het algemeen opzigt over de vaccine in Nederlandsch Indië zal aan eenen inspecteur over de koepok-inenting zijn opgedragen, die aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst ondergeschikt zal zijn.

Art. 2. Dezelve zal, zoo door eigen onderzoek, als ook door het onderhouden eener geregelde briefwisseling met de residenten en opzieners der vaccine, en laatstelijk door het inzamelen der rapporten, trachten met den staat der koepok-inenting altijd volledig bekend te zijn, ten einde de noodige voorstellen tot instandhouding der vaccine aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst te kunnen doen.

Art. 3. In alle residentien zal een opziener der koepok-inenting zijn aangesteld, welke post bij voorkeur aan den plaatselijken heelmeester zal zijn opgedragen, die voor de functien, daaraan verknocht, eene billijke toelage zal genieten.

Art. 4. De plaatselijke opzieners over de koepok-inenting zullen gehouden zijn wekelijks, op eenen daartoe bepaalden dag, in de residentie-plaats de koepok-inenting te verrigten, en daartoe een zoodanig aantal kinderen kiezen, dat van dezelven voor eene volgende inenting altijd eenige overig blijven. Hij zal verder zorgen, dat de gevaccineerde personen, bij welke de inenting niet gevat heeft, daarna andermaal worden ingeënt.

Art. 5. Voor de distrikten, verre van de woning van den opziener der vaccine afgelegen, zullen door den resident met overleg van den opziener afzonderlijke vaccinateurs, onder het opzigt van den eerstgemelden, worden aangesteld. Zij zullen vooraf door gemelden opziener in de uitoefening en in de kennis van den aard, den afloop en de kenmerken eener welgeslaagde of niet gevat hebbende inenting worden onderwezen. Hunne bezoldiging wordt naar gelang der plaatselijke omstandigheden en van het geen thans reeds bestaat, door den Gouverneur Generaal geregeld.

Art. 6. De opziener der vaccine zal in het begin van elke maand aan den president verslag doen van den staat der vaccine in de gehele residentie, met opgave van het aantal der in de afgeloopene maand gevaccineerden, en met vermelding der personen bij welke de inenting niet gevat heeft.

Art. 7. De opziener der vaccine zal om de zes maanden de onderscheidene distrikten der residentie doorreizen, de verrigtingen der vaccinateurs nagaan, en zich bij die gelegenheid op alle wijze van de goede uitvoering van hunnen last, alsmede van de waarheid der door hen aan hem maandelijks ingediende rapporten, trachten te verzekeren. Na zijne terugkomst zal hij van het onderzoek, gedurende zijne reis gedaan, een verslag aan den resident indienen. Tot goedmaking der reiskosten, zal aan hem, voor den tijd dat hij zich op reis zal bevinden, dagelijks eene som van *vier en een halve gulden* worden toegestaan.

Art. 8. De inspecteur zal zorgen dat naar de plaatsen buiten Java gelegen, alwaar de koepok-inenting niet wordt uitgeoefend, of alwaar dezelve mogt hebben opgehouden, de koepokstoffe, met de vereischte zorgvuldigheid ingezameld en opgesloten, worde verzonden; ten zij de overplanting der vaccine derwaarts onmiddelijk door overzending van gevaccineerde personen zoude doenlijk zijn.

Art. 9. De rapporten, bij art. 6 en 7 vermeld, zullen door den resident, die dezelve van zijne aanmerkingen zal doen verzeld gaan, aan den inspecteur der koepok-inenting worden ingezonden.

De resident zal in het bijzonder nagaan, of het aantal der gevaccineerden eene regelmatige, en met de bevolking en het aantal geborenen geëvenredigde uitoefening der vaccinatie te kennen geeft.

Art. 10. Alle genees- en heel-kundigen, in deze kolonie aangesteld, zullen gehouden zijn met het begin van ieder jaar, aan den resident opgave te doen, van het aantal der door hen in het jongst afgeloopen jaar gevaccineerde personen, met opgave van zoodanige bijzonderheden, als zij ter volledigmaking van een algemeen verslag van den staat der vaccinatie in het afgeloopen jaar, zullen dienstig oordeelen; wordende wijders ook alle partikuliere genees- en heel-kundigen tot het mededeelen van zoodanige opgave uitgenoodigd.

Art. 11. Wanneer zich in eene plaats de natuurlijke kinderziekte mogt openbaren, zal zulks dadelijk aan den vaccinateur, en door dezen aan het bestuur der plaats en aan den opziener der vaccine, alsmede door den opziener aan den resident worden bekend gemaakt, ten einde door laatstgenoemden de noodige maatregelen tot afwering eener verdere verspreiding der ziekte zullen kunnen genomen, en de inwoners der plaatsen, die daaraan het meest zijn blootgesteld, gewaarschuwd worden.

Art. 12. Zoodra de kinderziekte zich in eenig huis openbaart, zullen geene kinderen uit zoodanig huis op eenige school hoegenaamd worden toegelaten.

Art. 13. Wanneer de koepok stoffe in eenig distrikt mogt verloren gaan, zal de vaccinateur daarvan dadelijk kennis geven aan den opziener der vaccine, die, met assistentie van den resident zal zorgen, dat de vaccine uit een der naastbijgelegene distrikten door onmiddelijke overënting wederom worde ingevoerd; zullende, indien mogt bevonden worden, dat de vaccinateur in deze is nalatig geweest, aan denzelven geen traktement worden toegekend voor den tijd waarop de koepok-inenting niet is uitgeoefend.

Art. 14. De vaccinateurs zullen niet vermogen, onder wat voorwendsel hoegenaamd, eenige belooning, geld of geldswaarde, voor de door hen verrigte vaccinatie te eischen.

Art. 15. De vaccinateurs, die zich aan eenig pligtverzuim hebben schuldig gemaakt, het zij door de vaccine in hun distrikt te hebben doen ophouden, zonder daarvan voldoende redenen te kunnen opgeven, het zij door onnauwkeurige of valsche rapporten aan den opziener te hebben ingediend, zullen door den resident dadelijk uit hunnen post ontzet, en verder naar bevind van zaken gestraft worden; terwijl van dit ontslag dadelijk door den resident aan den inspecteur zal worden kennis gegeven. Inmiddels zal in zoodanig distrikt, in hetwelk de post van vaccinateur, het zij op de gemelde, het zij op eenige andere wijze, is opengevallen, door den vaccinateur van het naastbijgelegen distrikt de koepok-inenting verrigt worden, die daarvoor de beide traktementen zal genieten, tot dat in de vervulling van den opengevallen post zal zijn voorzien. Wanneer echter de vaccinateurs, zoo als in sommige residentien plaats heeft, den titel van *Mantrie* voeren, of anderzins vallen in de termen om door het Gouvernement van akten van aanstelling te worden voorzien, zullen zij niet door den resident ontslagen, maar blootelijk, wanneer daartoe termen zijn, gesuspendeerd kunnen worden, onder kennisgave van het voorgevallene aan den Gouverneur Generaal.

Art. 16. De bestuurders van weeshuizen, armhuizen, en alle andere gestichten die door de algemeene of plaatselijke kas onderhouden worden of uit dezelve eenigen onderstand genieten, zullen verpligt zijn alle kinderen welke in gemelde huizen zijn opgenomen en de kinderziekte nog niet gehad hebben, en ook niet gevaccineerd zijn, door den vaccinateur der plaats te doen vaccineren.

Art. 17. De gouverneurs, residenten en plaatselijke kommandanten zullen zorgen dat geene personen, door de natuurlijke kinderziekte aangetast, uit de plaats hunner residentie naar eene andere plaats, het zij te water, het zij te lande, worden overgevoerd.

Art. 18. Zij zullen almede onderzoek laten doen of op de schepen, die in eene haven hunner residentie aankomen, een of meer personen met de kinderziekte besmet zijn, en aan zoodanige personen niet vergunnen het schip te verlaten, zonder dat ter voorkoming van besmetting de noodige maatregelen genomen zijn.

Art. 19. De inspecteur der koepok-inenting zal eens in het jaar eene reis doen over het eiland Java, ten einde in persoon op alle plaatsen onderzoek te doen naar het geen de vaccine en derzelver geregelde uitoefening aangaat. Na deze inspectie volbragt te hebben, zal hij uit zijne eigene aanmerkingen, en uit de maandelijksche en zes maandelijksche rapporten welke hij van de residenten ontvangt, met het begin van ieder jaar een volledig verslag opmaken van den staat der vaccine gedurende het afgeloopen jaar, en hetzelve aan den kommissaris voor den civielen genees-kundigen dienst inzenden.

Aldus gearresteerd bij resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, den 11 april 1820.

Mij bekend,
De algemeene secretaris,
J. C. BAUD.

BATAVIA, *den 26 april.*

Met Z. M. korvet *Anna Paulowna* zijn voorloopige berigten van Banka ontvangen, waaruit blijkt dat eenige verschansingen door de Palembangers op dat eiland, nabij *Kotta Waringin* opgeworpen, op den 26sten maart jl., door de onzen zijn overmeesterd.

De luitenant kolonel *Keer*, resident en kommandant van Banka, voerde deze expeditie in persoon aan. Een hardnekkige wederstand werd door de troepen met de grootste onverschrokkenheid te boven gekomen, tot dat zij zich eindelijk stormenderhand van de vijandelijke sterkten meester maakten. Een aanzienlijke voorraad levens- en krijgsbehoeften is hen in handen gevallen, benevens een aantal vaartuigen, en men verneemt dat slechts eenige Palembangers, die zich van eene hoogte van twintig voeten, in de rivier stortten, zijn ontkomen. Ons verlies bestaat uit drie dooden, en dertien gewonden.

Men ziet nadere tijdingen omtrent dit gevegt te gemoet.

EUROPA.

DUITSCHLAND.

WEIMAR, *den 16 november.*

De geheime raad *von Frisch*, een onzer geachtste staatsmannen is bestemd ons gouvernement bij den *Congrès te Weenen* te vertegenwoordigen. Hij is met de belangen der vijf Saksische regerende huizen belast, die zich op het verlangen van den prins *von Metternich* niet hebben kunnen onttrekken eenen afgevaardigde derwaarts te zenden. De eerste minister van het koninkrijk Saksen de heer *von Einsiedel* is reeds naar dezelfde bestemming afgereisd.

Graaf *Bernstorff* de Pruissische minister, gaat derwaarts verzeld van den heer *Schoell*, in Frankrijk niet onbekend en thans Pruissische geheimeraad.

FRANKFORT, *den 22 november.*

Men bemerkt hier thans vreemdelingen, welke zich bemoeijen in Duitschland de fransche liberalen in discrediet te brengen. Dezelve doorloopen Duitschland en houden zich nu in deze dan in gene stad op.

De Censure is in onze stad thans ingevoerd, en zoo scherp als zij met mogelijkheid kan zijn. De heer *Severus* onze Censor die, men moet hem dit naroemen, zoo weinig als mogelijk zijnen naam zoekt staande te houden, heeft aan onzen senaat voorstellingen gedaan, ten einde eene verzachting zijner instructien te bewerken, hem is echter droogjes geantwoord, dat hij diende voortegaan het reglement optevolgen.

Woensdag den 17 november is het eerste rapport der *Centrale Commissie van Staatkundig onderzoek* thans in Mentz zittende alhier aangekomen en heeft het onderwerp eener confidentiele vergadering der alhier, ongeacht de vacantie, aanwezige medeleden van de Bondsvergadering uitgemaakt. Dezelfde commissie heeft haar budget overgelegd, waarop voor elk lid 56 franken per dag voorkomen, benevens woning en andere emolumenten; zij voegt daarbij, dat het noodig zal zijn voor een groot getal maandwerken en dagbladen inteteekenen, om den draad van al het nieuwe te volgen. De heer *Pfister*, commissaris voor Baden, heeft bij het rapport gevoegd een afzonderlijk stuk over de kuiperijen der Duitsche studenten die zich thans in Mentz en in Straatsburg bevinden.

Pruissen besteedt groote sommen ten behoeve der militaire etablissementen langs den Rhijn. Hetzelve schijnt te gevoelen, dat zonder eene talrijke armée en goede vestingwerken deze streken niet te bewaren zijn.

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN, *den 24 november.*

Gisteren na dat de prins regent de gewone redevoering bij opening van het parlement gehouden had, zijn de kamers overgegaan voor het gewone adres te voteren.

In het Hoogerhuis stelde de graaf *Mauvers* een adres in den zin der redevoering voor, waarop de graaf *Greij* zich verhief ten einde de door hem voorgestelde verbetering te verdedigen.

" Ik bieken, zeide hij, dat de toestand van het rijk droevig is, en ik rekene zelf niet, gelijk ons gouvernement doet, op de vriendschappelijke toezekeringen der vreemde mogendheden; maar indien er gevaar bestaat, aan wien moet men hetzelve wijten als aan het ellendige stelsel der ministers, het welk alle dienstige middelen om het volk tot bedaren te brengen verwerpt. Met de vrijheid van het volk te overweldigen brengt men hetzelve niet tot rust. De onderdanen Zijner Majesteit hadden eenige verzachting van het nieuwe parlement verwacht, maar in stede van de lasten, deze oorzaak der algemene ellende te verminderen, zijn dezelve in de voorgaande zitting nog om drie millioenen pond sterlings vermeerderd. Deze onregtvaardigheid verbittert het volk tegen het gouvernement.

" Ik verwondere mij dat de redevoering van den Prins Regent geen gewag maakt van het voorgevallene te Manchester, hetwelk de heilloosste gevolgen kan na zich trekken. Het parlament zoude zich medepligtig maken aan de gruweldaad der genen welke de lands wetten geschonden hebben, wanneer hetzelve geen streng onderzoek beveelt omtrent het voorgevallene in deze stad. Ik stelle daarom voor, om in het adres te laten invloeijen, dat het huis de pogingen om de constitutie te benadelen afkeurt en dat hetzelve hoewel ten allen tijde bereidvaardig het gezag der wetten te handhaven, echter zich niet minder verpligt gevoeld de grieven des volks gade te slaan en daarom de noodzakelijkheid gevoeld van een onderzoek der voorvallen op den 16 augustus te bevelen, in aanmerking, dat de constitutie niet geschonden en het ombrengen Z. M. onderdanen niet ongestraft behoort te blijven.

Lord *Sidmouth* en Lord *Liverpool* hebben zich tegen deze verandering verzet, die door Lord *Erskine* en den Marquis van Landsdown ondersteund werd. Dezelve is met 159 tegen 34 stemmen verworpen.

In het lagerhuis heeft de heer *Tierneij* eene verandering in het adres voorgesteld.

Men schreeuwt, zeide de redenaar, over den voortgang der goddeloosheid en onderrusschen zijn wij druk bezig met nieuwe godshuizen te bouwen. Men beklaagt zich ook over den vijandigen geest van het volk in de manufactuursteden. Wilt gij de oorzaak van deze vijandige gezindheid kennen? Het is de ellende door de ondragelijke lasten veroorzaakt, het rijk kan dezelven niet meer opbrengen. Men klaagt de radicale hervormers aan, maar moet niet de geheele wereld van de gebreken onzer volksvertegenwoordiging overtuigd worden, wanneer zij zonder ophouden onze ministers van het parlement nieuwe taxen, nieuwe ligtingen en nieuwe wetten ziet verkrijgen? Kan men nog het parlement van het ministerie onderscheiden, wanneer men deze *konkelarijen* ziet, en zoude men dan geene reform eischen? Het zijn trouwens de *radicalen* niet alleen die dezelve verlangen, zij wordt door het gantsche koninkrijk begeert en niet sedert kort, maar sedert den Amerikaanschen oorlog; zelfs *Pitt* erkende toen reeds de noodzakelijkheid. Wanneer talmen alstoen wijsheid was, zoude langer wachten thans eene ongeregtigheid zijn. Het ministerie bedriegt zich ten eenemaale wanneer het gelooft, dat met nieuwe wetten en vermeerdering van troepen het kwaad zal gedempt worden.

Ik was mee van zins om eene verandering in het adres voorte stellen, maar daar ik zie, dat de redevoering niets behelst omtrent een voorval, dat geheel Engeland in opschudding heeft gebragt en dat de ministers het volk willen doen zwijgen door militaire maatregelen en nieuwe wetten, stel ik voor, dat het huis zijne overtuiging openlegge om de bestaande wetten stiptelijk te handhaven en een onderzoek te bevelen omtrent het voorgevallene te Manchester, op dat de opschudding gestild worde en het volk zich overtuige dat men zijne regten niet ongestraft moge vertrappen. De *marquis van Tavistok*, sir *J. Mackintosh* en andere leden hebben dit voorstel ondersteund; lord *Castelreagh*, de heer *Wilberforce* en de Procureur-generaal hebben het gehouden gedrag der magistraatspersonen van Manchester verdedigd. De debatten hebben tot vijf en een half uur geduurd en op het algemeene verlangen wierd de zitting tot dezen avond geadjourneerd.

Heden heeft er eene volks-vergadering te Smithfield plaats gehad, waarbij *Watson* heeft gepresideerd, dezelve heeft echter niets belangrijks opgeleverd.

Cobbett is uit de Vrijstaten in Engeland terug gekomen.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den 28 november.*

De dag van morgen zal voor de Franschen gewigtig zijn. De redevoering des Konings bij de opening der zitting van onze kamers, zal het thermometer zijn van dat wat wij zijn en zullen zijn, Lodewijk de 18de zal de gezegden der kwaadwilligen te niet doen, welke verspreid hebben, dat het gouvernement het charter zal aanranden, dit palladium der fransche vrijheid en gelijkheid, zoo duur door eenen dertigjarigen strijd gekocht. Wij zijn overtuigd, dat het de vaste wil van onzen monarch is, onze inrigtingen te regelen naar de behoeften van dezen tijd en dat het woord *liberal* door zijnen mond uitgesproken, deszelfs waren zin zal bepalen en doen zien, dat om dezen eernaam te verdienen, men alle deugden van een goed burger in zich moet vereenigen.

NEDERLANDEN.

ANTWERPEN, *den 1sten december 1819.*

De financiele en politieke staat van Europa schijnt ons in een kortlings verschenen tafereel zeer wel getroffen te zijn en wij deelen daarom hier de hoofd-trekken daarvan mede.

Eer drie jaren verloopen zal Engeland onder het gewigt zijner lasten en zijner verbazende schulden te gronde gaan, een nationaal bankroet zal hetzelve overleveren aan alle de ijsselijkheden eener omwenteling, die nog schrikkelijker als de Fransche zal zijn, uit hoofde de Engelschen weiniger beschaafd als de Franschen meer veerkracht zoowel voor het goede als het kwade hebben behouden. Men zal alsdan in geval een algemeene oorlog in Europa uitbreekt niet durven rekenen op den bijstand van Groot-Brittanie, hetwelk zelfs de grootste hulp zal noodig hebben.

Ongeacht alle tractaten volgt ieder staat gewoonlijk den weg welken hem zijne staatkunde voorschrijft en deze bestaat volgens de uitlegkunde van eenen edelen lord, pair van Engeland, in de kunst om van alle voorkomende gelegenheden het grootstmogelijkst nut te trekken.

Ik bewondere de klaarheid dezer definitie, en zonder in het minste te willen toestemmen, dat dezelve met de regtvaardigheid overeenstemmende is, kan ik echter niet nalaten te bemerken, dat de staatkunde in dezen zin, met zeer weinige uitzonderingen, over geheel Europa gevolgd wordt.

En waarom zoude dan, nadat de groote haat wat zal verkoeld zijn, Pruissen b. v. niet gelooven, dat het met zijn belang best strookt, allen oorlog met Frankrijk te vermijden, zelfs aan hetzelve zijne provincien tusschen de Maas en den Rhijn afstaan en daarvoor het zoogenaamde Koninkrijk Hanover in bezit te nemen, hetwelk bovendien in het kort als een vacant leen za worden beschouwd, uit hoofde der catastrophe waarvan Engeland het slachtoffer worden zal.

Zoude ook Pruissen alleen sterk genoeg zijn met zijn papiergeld (want onderstand-gelden van Engeland zal deszelfs ommekering doen ophouden) en met zijne geringe bevolking, eenen strijd met Frankrijk doorte staan, wanneer hetzelve niet door de andere mogendheden ondersteund wordt, en, hebben deze mogendheden beweegredenen om Pruissen bijtestaan? Dit is eene vraag, welke hier zal onderzocht worden.

Toen *Napoleon* in Frankrijk heerschte had hij het voornemen geheel Europa aan zijne wetten te onderwerpen, dit voornemen had hij reeds ten tijde zijner kroening als Koning van Italie, toen hij zeide, dat binnen tien jaren zijne dijnastie de oudste in Europa zoude zijn. Dit zeggen baarde een schrik aan volkeren en vorsten, maar alle derzelver pogingen zouden mislukt zijn en *Napoleon* zoude zijn doel hebben bereikt, zoo hij niet blindelings in de hem door Engeland gespannen strikken ware gevallen.

Men herinnere zich, dat Spanje na achtien jaren lang den hoon en de beledigingen, hetzelve door het Directorie en zelfs door *Napoleon* aangedaan, verkropt te hebben, er aan dacht, zich van die schandelijke ketens te bevrijden. Dit voornemen was eervol voor Spanje en voordeelig voor Engeland 't welk de drijfveer daarvan was, het was alzoo voordeelig voor de onafhankelijkheid der Europische natien. Spanje beval dan ligtingen van troepen, wapening van burger garden en in de geheele uitgestrektheid der monarchie vonden toebereidzelen tot den oorlog plaats. De gelegenheid scheen voor hetzelve niet gunstiger te kunnen zijn, om zich voor zoo veien geledenen hoon en smaad te wreken. *Bonaparte* was in den gewigtigsten strijd gewikkeld dien hij immer gevoerd had. Dan, eene volgreeks van zegepralen met de snelheid van den blixem verworven, trokken hem uit alle moeijelijkheden.

Op het hooren der overwinningen van *Napoleon* stelde Spanje alle zijne toerustingen uit en wierp zich den geweldenaar te voeten. Dezelve vergaf, echter onder voorwaarde van nieuwe opofferingen.

Engeland steeds bedacht aan *Napoleon* nieuwe vijanden te verwekken, liet toen aan denzelven door omgekochte personen voorstellen, het gevaar het welk er voor hem in gelegen was, in zijnen rug eenen trouwlozen bondgenoot te hebben, die, erger dan een openlijke vijand, in staat zoude zijn om, gedurende hij zich met de verovering van andere landen bezig hield, verbonden met Portugal en Engeland invallen in Frankrijk te kunnen doen. Het was voerde men hem te gemoet, dezelfde reden van staat die *Lodewijk den 14den* bewogen had, van het testament van *Carel den 2den* gebruik te maken, om zijnen klein-zoon den hertog van Anjou op den spaanschen troon te plaatsen; zijn roem en zijn belang vorderden dus van hem, *Lodewijk den 14den* in staatkunde niet te wijken.

Napoleon keurde, ongeacht de afradingen zijner getrouwste en verlichtste staatsdienaren, het plan der Engelsche Agenten goed en dit was de eerste fout in de staatkunde welke men hem zag begaan.

Karel de IV was de zwakste vorst van Europa. *Godoi* zijn eerste minister en zijn eenige vertrouweling zidderde op het hooren van den naam van *Napoleon*, wiens wil met geene mindere onderwerping in Spanje als in Frankrijk uitgevoerd werd. *Godoi* konde echter spoedig onder den voet raken; de prins Asturien haatte en verafschuwde hem, eveneens ook de troepen en alle andere klassen van het volk. Onderhandelingen werden daarom door den Franschen Ambassadeur geopend met den erfgenaam van den Spaanschen troon, onder het voorwend 'el hem een huwelijk voortestellen met eene prinses, welke door *Napoleon* zoude geadopteerd worden. Dit wierd in der daad enkel gedaan om aan den *Vredevorst* ongerustheid te veroorzaken. Dezelve verijdelde wel deze plannen, dorst echter zijner wraak den teugel niet vieren, uit vrees den algemeenen haat der natie tegen hem nog meer optewekken. Hij bevredigde daarom den zoon met den vader en om eenen steun tegen den haat des volks te vinden, besloot hij zich geheel aan *Napoleon* overtegeven. *Bonaparte* maakte zich door zijn behulp meester van alle toegangen waardoor hij naderhand in het hart van Spanje drong.

Men kend de afschuwelijke maatregelen te *Baijonne* gebezigd om den Koning en den Kroon-prins hunne regten op den troon te doen ontzeggen. Het was echter vooruit te zien, dat de Spanjaarden, het hooghartigste volk in Europa, zich niet dan met de grootste moeite onder het juk zouden laten brengen.

De dwaze hoop van *Napoleon* verdween weldra door de kapitulatie van het armee-corps onder den generaal *Dupont* en andere ongevallen, die hem in groote verlegenheid bragten. Het grootst gedeelte zijner troepen was in Duitschland en zelfs in Polen. Hij mistrouwde Rusland nog meer als Oostenrijk en bood daarom aan Keizer *Alexander* eene te zamenkomst aan, die daarop in *Erfurt* plaats vondt. Het verbond aldaar gesloten was tegen Oostenrijk gerigt in geval hetzelve den vrede mogt willen verbreken. Echter bleek dit alles niet van duur te zijn en spoedig verhief zich een schrikkelijke oorlog tusschen Napoleon en Rusland. Hij achtede niet op den raad zijner getrouwen en drong tot het brandende *Moscau* door. Hier liet hij zich door onderhandelingen ophouden, en verloor op den terugtogt de keur zijner benden. Pruissen verliet daarop zijne vanen. Oostenrijk volgde dit exempel, insgelijks Beijeren. Na den slag van Leipzig verlieten ook de Saksen Napoleon.

Uit dit verhaal kan men zien hoe weinig staat op alliantien te maken is. Het toont ons Oostenrijk en Pruissen in oorlog tegen Frankrijk, daarop zich met Frankrijk vereenigende tegen hunnen ouden geallieerden, en dan wederom Frankrijk verlatende, om zich weder met deszelfs vijanden te verbinden.

Ondertusschen zouden alle de bemoeijingen der vorsten en de heldenmoed hunner onderdanen niets uitgerigt hebben zoo de subsidien van Engeland hen niet tot hulp gekomen waren.

(*Journal d'Anvers.*)

MENGELINGEN.

Louisiana is de naam van eene landstreek in Noord-Amerika, thans met de Vrijstaten vereenigd. Sedert 1683, hadden de Franschen in dit land, 'twelk ter eere van *Lodewijk den XIV.* den naam Louisiana draagt, colonien gesticht, vooral in de nabijheid van den Missisipi, die echter uit verschillende oorzaken te niet gingen. In het jaar 1712 verkreeg *Crozat*, een rijk en onderneemend koopman, een uitsluitend privilegie voor 15 jaren voor den handel op Louisiana, stond hetzelve echter in 1717 aan den beruchten *Law* af, die zich nu aan het hoofd eener compagnie stelde, welke hij voor den handel aan den Missisipi had opgerigt. Men had met opzet zeer voordeelige berigten van de aan den Missisipi gemaakte ontdekkingen en daarvan te verwachtende rijkdommen verspreidt en zoo ontstondt daaruit die beruchte handel in actien, die zich tegelijk over Engeland en Hol-

(*Het vervolg in het Bijvoegsel.*)

BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den 29sten* APRIL, 1820.

(Vervolg der Courant.

land verbreidede. Toen men echter in het jaar 1719 overtuigd werd, dat alle de zoo hoog opgevijzelde voordeelen enkel in de verbeelding bestonden, daalde de prijs der actien plotseling en diegenen in wier handen dezelven het laatst bleven, leden een verbazend verlies. De naam Louisiana werd nu niet anders als met algemeene verontwaardiging genoemd. Na den zevenjarigen oorlog stond Frankrijk in 1764 geheel onverwacht Louisiana wederom aan Spanje tot aan den Missisipi af. Spanje zocht nu dit onmetelijk lange en 300 mijlen breede land (aan hetwelk men toen 150,000 inwoners toeschreef) tot eene voormuur voor het rijke Mexiko te maken. Bij den vrede van Amiens werd echter Louisiana wederom aan Frankrijk terug gegeven. Daar intusschen dit land uit hoofde van zijne voordeelige ligging, en andere eigenschappen onder een magtig moederland gevaarlijk voor de Vrijstaten had kunnen worden, zoo bewoog de Congres Frankrijk tot den afstand en verkreeg ingevolge een op den 30 april 1803 met Frankrijk afgesloten tractaat voor eene som van 15 millioenen dollars de souvereiniteit over geheel Louisiana.

Dit land grenst ten zuiden aan den golf van Mexiko, ten oosten aan den Missisipi en Florida, tegen het westen aan Nieuw-Mexiko en tegen noorden aan onbekende, nog van Wilden bewoonde landstreeken. Het climaat is door de grootte van het land zeer verschillende. In het zuiden is het in vergelijking met de breedte niet zeer heet en in het noorden veel kouder als men naar de breedte zoude verwachten. De lucht is gezond, de grond vruchtbaar, echter wat steenig, en heeft overvloed aan Dennen, Cedera enz. Het land levert indigo, tabak, boomwol, vlas, wild, buffels, rendieren, hartebeesten enz. op, en men treft sporen van zilvermijnen en ertsgroeven daar in aan. De voornaamste rivieren zijn *de St. Pierre, de Moin, Missouri, de rivier der Akanfas;* en *de roode rivier,* met welke laatste zich de *zwarte rivier* en *de Ossenvloed* vereenigen. Het getal der inwoonders wordt op 136000 begroot, bestaande gedeeltelijk uit Europeanen, gedeeltelijk uit Wilden.

De hoofdstad is *Nieuw-orleans* aan den Missisipi gelegen. Sedert 1805 is het land in drie provincien verdeeld: *Nieuw-orleans, Missisipi,* en *Louisiana.* Zoodra iedere van deze provincien eene bevolking van 32000 menschen bezit, treed zij in de regten der overige vereenigde Noord-Amerikaansche Staten en zendt als dan twee afgevaardigden in den senaat en eenen in het lagerhuis. Het geheel is thans in 12 graafschappen van zeer onderscheidene grootte en bevolking verdeeld. *Nieuw-orleans* is het meest bevolkt en is reeds als een bijzondere staat opgenomen.

Colonien en *coloniale handel,* zijn in den tegenswoordigen toestand van Europa van het grootste gewigt en naar mate een volk meer in bezit van deze eene en andere is, neemt deszelfs staatkundig gewigt toe, zelfs in eene onregelmatige verhouding met deszelfs grootte en getal van inwoonders, zoo als wij aan het voorbeeld van Holland kunnen zien.

De handel, dit groote drijfrad der beschaving ontving door de ontdekking van Amerika, van den weg ter zee naar Oost-indien en van het daaruit gevolgde stelsel van volkplantingen op eenen, aan de ouden onbekenden voet eene grenzenlooze vermeerdering, en spoedig greep in Europa de overtuiging plaats, dat de handel, zoo niet de eenigste ten minste een der hoofdbronnen van den welstand der staten is. Van daar dan ook de bemoeijingen van meest alle de Europische staten aan den colonialen handel deel te nemen.

Het is echter niet te loochenen, dat de voordeelen van den colonialen handel soms te hoog zijn opgevijzeld geworden en dat men verblind werd door de groote rijkdommen van eenige volkeren, vooral der Engelschen en Hollanders, die men hoewel verkeerdelijk geheel en alleen aan hunnen colonialen handel toeschreef. Ieder volk zocht toen zooveel mogelijk alle vreemden van den colonialen handel, dien het zich had toegeeigend, uittesluiten en er wierdt in betrekking op de colonien een regt der volken daargesteld, 't welk zich door zijne bekrompenheid zeer van het in andere opzigten bevolgd wordende onderscheidde. Spanje en Portugal zochten zelfs de vaart van andere natien op den Oceaan in de nabijheid hunner volkplantingen te verhinderen en bezigden daartoe de geweldzaamste middelen. Niemand die zich hiertegen sterker verklaarde en krachtdadiger verzettede als Engeland en Holland. Dezelven waren echter naauwelijks in den bezit van den colonialen handel gekomen toen, zij, wel is waar juist niet dezelve grondregels, echter ook al niet veel betere volgden. Werd het in het algemeen toegestaan, dat de indische Oceaan niet aan eene magt uitsluitend toekwam, ten minste de nieuwe bezitters van de den Spanjaarden en Portugezen ontweldigde volkplantingen zochten door tractaten met inlandsche vorsten en door geweldadigheden en onderdrukkingen van allen aard zelfs te midde van den vrede gepleegd, hunne mededingers uit de indische zeeen te verdrijven. Algemeen was het stelzel aangenomen, dat van den handel met eene colonie alle anderen natien buiten het moederland moesten uitgesloten blijven en niet zelden werd zelf het aandoen der havens aan vreemdelingen ten eenen male verboden.

De coloniale handel wordt het natuurlijkst in drie takken afgedeeld: *de handel tusschen de verschillende plaatsen in de Indische zeeën; de handel tusschen Europa en de volkplantingen; en de handel met coloniale waren in Europa.* De handel in die afgelegene streken waar zich de colonien bevinden, was in Oost-Indien (want deze is hier hoofdzakelijk het onderwerp) bijna uitsluitend in handen der Arabieren en der Mooren. De Europeanen zochten denzelven bij uitsluiting aan zich te trekken, slaagden echter daarin niet volkomen en moesten vooral aan de Chinezen en Inlandsche kooplieden van den Indostan een gedeelte daaraan overlaten. Even weinig konde de handel met coloniale voortbrengselen in Europa uitsluitend aan eene natie verblijven, hoewel de eerste hand altoos voordeelen boven de latere koopers behield. Met uitzondering der Spanjaarden en Portugezen; wier handel tot op de nieuwste tijden passiv gebleven is, zochten alle andere natien den handel met de voortbrengselen hunner colonien tot eenen activ-handel te maken. Echter omtrent den handel tusschen Europa en de colonien was en bleef het een onderwerp der zorgen van iederen staat, om denzelven met uitsluiting van alle anderen alleen te drijven. Dit was een algemeen gebruik in vredes en oorlogs-tijden, zoolang er nog geen overmagtige zeemogendheid in Europa bestond, dat is, tot op het begin van den zevenjarigen oorlog. Toen werd de Engelsche marine zoo magtig, dat in den oorlog tusschen Frankrijk en Engeland het de Fransche schepen niet wagen dorsten op zee te verschijnen en den handel met hunne colonien zelfs te voeren. Om zich eenigermate te redden, begonnen toen de Franschen den handel met hunne colonien voor vrij te verklaren, eene maatregel, die sedert door de mindermagtige zee-staten in hunne oorlogen met Engeland gewoonlijk gevolgd is. Op deze wijs wierden de volkplantingen, die zonder toevoer niet bestaan konden, behouden, en tegelijk een gedeelte der winst van den colonialen handel gered, daar de neutralen toch een grootendeele maar in commissie tusschen het moederland en de volkplanting voeren en dus het eerste enkel de vrachtgelden verloor. Toen echter Engeland de stelling, *vrij schip vrij goed* weigerde te eerbiedigen, begonnen de neutralen de waren der hun openstaande colonien te koopen en als hun eigendom te vervoeren. Engeland daartegen hield staande, dat dit maar verkoopen in schijn waren en dat de neutralen toch enkel de vrachtvoerders der in oorlog begrepene partij waren en bleven. In vele gevallen mag dit ook wel het geval geweest zijn, wanneer b. v. groote aankoopen van coloniale producten voor plaatsen en landen gedaan werden, waar geene gelegenheid tot het slijten dezelve bestond, of, wanneer geheel onbekende handelshuizen plotseling verbazende ondernemingen in coloniale waren deden, die zij onmogelijk uit eigen fondsen zouden hebben kunnen goedmaken. Engeland hield daarop staande, dat daar alle maatregelen tegen de list der neutralen ondoelmatig bevonden waren, het eene noodzakelijkheid was geworden, al het verkeer der neutralen met de colonien des vijands te verhinderen en dat het aan de neutralen ongeoorloofd was, gebruik van de gelegenheid tot handel met eene volkplanting te maken, die hun toch in vredestijd gesloten zoude zijn. Men noemde dit de krijgswet van 1756. en dezelve is eene der hoofdbezwaren die de neutrale mogendheden tegen Engeland hebben voorgebragt. Echter beweert men van de zijde der Engelschen, dat de handel met de volkplantingen even als ieder ander eigendom van den vijand moet worden beschouwd en daarom een voorwerp van den strijd en eene buit van den verwinnaar zij. Onder de neutralen is het voornamelijk Amerika, 't welk over de zoogenaamde krijgswet van 1756. bittere klagten gevoerd heeft, in tegenoverstelling waarvan Engeland zich niet minder hevig over de bedriegerijen en inkruiperijen der Noord Amerikanen bezwaarde.

Niet genoeg, dat men de colonien van alle gemeenschap met vreemdelingen zocht aftehouden, deeden eene ellendige ijverzucht en bekrompene begrippen nog maatregelen geboren worden; waardoor de gemeenschap tusschen het moederland en eene colonie zooveel mogelijk wierd onderdrukt. Men volgde daarbij de gedachte om de colonien in de grootst-mogelijke handels- en staatkundige onderdanigheid van het moederland te houden. De voornaamste dezer maatregelen was de oprigting van compagnien aan wien de handel tusschen de volkplanting en het moederland uitsluitend wierd toegestaan. Afgezien van de nadeelen welke de regering van zulke compagnien aan de colonien verwekt, was het uitsluitende handels-privilegie derzelve reeds zeer drukkend voor den volkplanter. Het natuurlijke gevolg van het gebrek aan concurrentie was het langzame vooruitkomen der volkplantingen. Daaraan was intusschen ook het moederland weinig gelegen, enkel de grootstmogelijke winst wilde men van de colonien trekken. Gewoonlijk moesten dezelven de waren en producten van het moederland in slechte hoedanigheid en tegen hoogere prijzen aannemen; als zij dezelven bij een vrijen handel zouden hebben kunnen magtig worden; en het natuurlijke gevolg was eene verzuffing der volkplanters. Gelijke werkingen had dit fraaije stelzel op het moederland zelfs, waar de compagnien willekeurige prijsbepalingen maakten. Dan ook de compagnien zelf gewonnen er niet bij, het waren enkel de bedienden derzelven, daar het gebrek aan opzigt en spaarzaamheid en de onvermijdelijke bedriegerijen der ondergeschikten vroeg of spade toch eindelijk den val van iedere compagnie na zich sleepen. Schijnt evenwel de engelsch-oostindische compagnie hiervan eene uitzondering te maken, zoo is dit enkel ook maar schijn en men weet zeer wel, dat enkel buitengewone omstandigheden en ondersteuningen dezelve meer als eens van het dreigende verderf hebben gered. Men heeft zeer dikwijls compagnien als noodzakelijk doen voorkomen om den handel in verafgelegen gewesten, vooral in Oost-indien, met voordeel te drijven, en heeft daartoe bijgebragt de onbekendschap van particuliere handelaren met de zeden en gewoonten, het gevaar van den markt door overkropping met goederen te bederven, de vrees van met roofzieke vorsten en volkeren te verkeeren enz. Men bedacht echter niet, dat de onbekendschap met zeden en gebruiken van vreemde volkeren en het gevaar den markt te overvoeren bij andere takken van den handel eveneens plaats vindt, zonder dat men evenwel ooit er aan gedacht heeft dezelven door compagnien te willen bedrijven, en dat het gevaar voor inlandsche vorsten en volkeren voornamelijk door de compagnien zelf verwekt is, daar in de regel zich de dienaren eener magtige compagnie ongelijk onbuigzamer en hooghartiger gedragen als weerlooze partikuliere handelaren, die niet op de bescherming eener gewapende magt kunnen rekenen. Dat compagnien voor den colonialen handel niet noodzakelijk zijn, bewijst het voorbeeld der spanjaarden en portugezen, die dezelven in hunnen bloei niet kenden; hoewel zich aan de andere zijde ook niet loochenen laat, dat de bijzondere omstandigheden, onder welke de hollandsche en engelsche oostindische compagnien ingesteld wierden derzelver oprigting te regtvaardigen schijnt. Dan men verwisselde de oorzaak met de werking. In plaats van de compagnien te bewonderen als de oorzaak van den bloei des handels, hadde men zich billijk behooren te verwonderen, dat dezelve in spijt der compagnien toch zoo bloeiend werd. De groote en spoedige opgang welken de hollandsch-oostindische compagnie maakte, bewoog alom de regeringen der handeldrijvende natien tot oprigting van compagnien. Tegelijk met dezelven, zoms ook zonder daarstelling van dezelven, vonden beperkingen van den colonialen handel plaats. Zoo werd het b. v. in de regel aan elken onderdaan verboden, zich zonder verlof der compagnie naar de colonien te begeven, de handel werd op eenige havens en op een zeker getal schepen bepaald enz. Op alle wijzen zocht men de stelregel te laten gelden, de colonien zoo veel mogelijk van het moederland te doen afhangen. Eerst in nieuwere tijden heeft men begonnen, de innerlijke dwaasheid dezer bekrompene inzigten te gevoelen. Werden ook de compagnien niet opgeheven, zoo werden toch derzelver uitsluitende voorregten beperkt en ten minste aan de inwoonders van het moederland meer vrijheid gegeven, aan den colonialen handel deel te nemen.

Wat de regering der volkplantingen betreft, hier greep ook van den beginne af aan het stelzel plaats, dezelve in eene naauwe handels- en staatkundige afhankelijkheid te houden. Han-

del en regering stonden hier altoos in een naauw verband, offchoon niet bij alle compagnien in denzelfden graad.

Alle kolonien laten zich over het geheel genomen naarvolgens het doel en de inrigting in vier classen verdeelen, namelijk in *landbouwende*, *bergbouwende*, *plantende en handels kolonien*. In de eersten (van dezen aard zijn vooral de volkplantingen in Noord-Amerika) is, zoo als ook de naam reeds aanduidt, landbouw de hoofdzaak; de Europeaan die zich in dezelven nederlaat, word landbezitter en keert zelden naar het vaderland terug. In het tweede en derde geslacht, slijten na en na alle banden van betrekkingen enz. met het moederland af, de volkplanters groeien tot een eigen volk op en het moederland wordt hun meer en meer vreemd. Daarom is ook, zoo als de ondervinding leert, het bezit van zulke colonien, wanneer de bevolking in dezelven toeneemt, onzeker, en dezelven neigen zich meest alle tot een republikeinsch bestuur. Bijna in dezelfde omstandigheden verkeert eene bergwerks-colonie, als b. v. de nederlatingen der Spanjaarden en Portugezen in Zuid-Amerika. Ofschoon in den beginne enkele bergwerks-colonien, gaan dezelven ligt in landbouwende over. Ook in deze groeit een volk op, doch langzamer als in de voorgaanden, uit hoofde de bergwerken enkel door slaven bewerkt worden en in den beginne maar aan weinige Europeanen gelegenheid geven zich aldaar te vestigen. Eerst wanneer de akkerbouw zich aldaar gevestigd heeft en tot eene bron van onderhoud voor de colonisten geworden is, ontspringt in dezelven eveneens een zelfstandig volk, zoo als dit in de Spaansche en in de Portugeesche bezittingen in Zuid-Amerika het geval is. Geheel anders is het echter met de uit zoogenaamde plantagen bestaande colonien gelegen, die zich met de aankweeking van koffij, zuiker en diergelijke voor een vertier in Europa bestemde voortbrengselen, afgeven. In dezelven groeit niet ligt een volk op. Hoe wel de bezitters der plantagien Europeanen zijn, laat toch de doorgaans groote ongezondheid dezer landen en de ongemakken aan een planters-leven verknocht niet toe, dat dezelve zich vast met der woon daar ter nederzetten, maar beweegt hen, wanneer zij zich een vermogen gezameld hebben, naar het vaderland terug te keren. Het groote getal der slaven of de overmagt der ingeborenen verhindert in diergelijke colonien altoos de losscheuring van het moederland en dezelven kunnen niet zonder ondersteuning van hetzelve blijven bestaan. Uit een en hetzelfde gezichtspunt zijn ook de handels-colonien te betrachten, welke voornamelijk op den handel met de voortbrengselen des lands of met de manufaturen van deszelfs inwoonders berekend zijn. Dezelven zijn opgegroeid uit factorijen en stapelplaatsen, die van tijd tot tijd door list en geweld de middenpunten van aanzienlijke landschappen wierden; echter was altoos het bezit van den grond enkel middel tot het doel, de handel bleef de hoofdzaak. De Europeanen zijn in dergelijke colonien *heerschend*, bezitten echter weinig landerijen en alles dringt zich, om soldaat, ambtenaar of koopman te worden. Daarom ontspringt ook zeldzaam een volk uit dergelijke enkel op rijkdommen gestelde menschen, die na derzelver pogingen vervuld te zien naar hun Vaderland terug gaan. Enkel militaire omwentelingen hebben dergelijke colonien te vreezen, vooral wanneer gelijk in de Oost-Indische colonien de uitzending van troepen zoo kostbaar en moeijelijk is, en daar men in de laatste tijden zich het zoo zeer heeft laten aangelegen liggen de ingeborenen met de Europische krijgskunst bekend te maken.

Daar waar in de colonien compagnien bestonden, hadden dezelve gewoonlijk ook de souvereine magt in handen, een noodlot 'twelk vooral de handels-colonien trof, en zonder tegenspraak het hardste van allen is. De werking der compagnien, als staatkundige ligchamen, op de hun ondergeschikte colonien zelve was nog veel verderflijker als op den handel. Alles wat slecht is, kan men van eene regering verwachten, die enkel bestaat, om het grootst-mogelijkste voordeel van hare onderdanen te trekken. Het misbruik en de gebreken der compagnien hebben dan in nieuwere tijden de regeringen van de moederlanden genoodzaakt dezelven te vernietigen of alleen op den handel te beperken. Anders is het daarentegen in landbouwende, bergwerken bedrijvende of plantende colonien. Hier zijn het niet alleen ten onder gebragte volkeren over die men den schepter zwaait, maar meestal Europeanen, gewezene bewoners van het moederland en derzelver afstammelingen, welke men met ongelijk meer toegevendheid moet behandelen. Voor gewoon nam de regering van het moederland het bestuur van diergelijke volkplantingen op zich; bestondt er evenwel eene compagnie, zoo werd toch aan de volkplanters aandeel in de regering gegunt en in verscheiden van dezelven heerschen republikeinsche inrigtingen. — De gezamenlijke bevolking der europische colonien in vreemde werelddeelen schat men op 70 millioenen, waarvan op Engeland alleen 44 millioenen gerekend worden.

Tegenwoordig is het de bezitting der colonien, die het bezit van den wereldhandel na zich sleept en het is deze die den welstand en de beschaving der volken voornamelijk regelt. Door den kolonialen handel zijn de Europeanen met nieuwe behoeften en genietingen bekend geworden, de nijverheid is daardoor vermeerdert, kennis en beschaving heeft zich in eene groote mate vermeerdert en aan dezelven is ook aan gene zijde van den oceaan een ruim veld geopend. Daardoor is het groot staatkundig gewigt der zeestaten en vooral van Engeland gevestigd en zoude het ten eenen dage der overmagt gelukken Engeland van alle verbinding met het vaste land uittesluiten, zoo zoude de continent daardoor een wezenlijk gedeelte van zijne genietingen, van zijnen welstand en van zijne beschaving verliezen en eenen wezenlijken stap achterwaarts doen. Men herinnere zich, welke schadelijke gevolgen het stelsel der Franschen om Engeland van het vaste land uittesluiten gehad heeft, hoewel het maar eenige jaren geduurd en daarbij nog niet over geheel Europa zich uitgestrekt heeft.

Voor de kolonien en vooral de Zuidamerikaanschen is in onze dagen een gewigtig tijdstip begonnen. Brasilien werd in 1807 de zetel van eenen Koning, en het jaar 1810 was het begin der groote revolutie in de Spaansche kolonien die zich naar het voorbeeld van Noord-Amerika in vrijstaten schijnen te willen vormen. Noch is men daar bezig dien grooten strijd te kampen en wie kan weten wat daarvan het uiteinde zal zijn.

DE VROUW.

Als de Schepper aller dingen
Voór het grootst der zegeningen,
D' eersten sterveling een Vrouw
Uit zijn vleesch vereeren zou;
Heeft Hij ze uit geen oog geschapen,
Dat aan alles zich vergapen,
Heeft Hij ze uit geen hand gewrocht,
Die naar alles grijpen mocht.
Heeft Hij ze uit geen brein genomen,
Dat ze iets ijdels mocht bekomen:
Heeft Hij ze uit geen tong gekneed,
Die van niets dan snappen weet.
Heeft Hij hem geen vrouw uit de ooren,
Die naar ieder een' mocht hooren;
Heeft Hij ze uit geen' voet gemaakt;
Die te ligt aan 't hollen raakt:
En uit geen der ingewanden,
Om in geene drift te ontbranden.
Maar een rib uit 's menschen lijf
Koos en wrocht Hij hem ten Wijf;
Op dat ze in haar gantsche leven
Aan haars Egaas hart zou kleven.

DE WENSCHEN.

Ali, in zijn bedecel,
Smeekt den Engel Gabriël
Om geleerdheid en verstand,
En ontfangt het van zijn hand.
Drie jaar later bidt hij weêr,
En zijn wenschen is om eer.
Zijn begeerte wordt voldaan.
Nu ontbreekt er rijkdom aan.
Naauwlijks vraagt hij geld en goed,
Of hij zwemt in overvloed.
Straks begeert hij vrouwenmin:
Hij verzadigt zich daar in.
Hij verlangt naar nageslacht;
't Wordt hem aanstonds toegebracht.
Thans zijn 's vrienden, die hij smeekt,
En hij heeft die, eer hij spreekt.
Daar op haakt hij naar gezag:
Hij bezit het nog dien dag.
Eindlijk dorst zijn ziel naar rust!
Hij verkrijgt zijn' hartelust.
Die verveelt hem wederom,
En — de wanhoop maakt hem stom.
Wreevlig, dof, en buiten raad,
In een' deerniswaarden staat,
Mijmrend, kwijnend zonder end,
Slaat hij 't oog naar 't firmament;
„ Zie, ô Hemel, hoe ik lij!
„ Is er geen geluk voor mij?"
Gabriël verschijnt op 't woord,
Zoo als hij dit zuchten hoort:
„ Slechthoofd (zegt hij) die daar klaagt!
„ Hebt gij ooit geluk gevraagd?"

MIDDELMAAT.

Die zich veilig neêr wil zetten,
Waar geen blazend windgegons,
Waar geen dreigend golfgebons,
Muur en grondslag zal verpletten,
Die mistrouw het zuigend zand,
Van het onbetrouwbaar strand,
En de kruin der steile bergen,
Die de felle winden tergen.

Losse grond weêrstaat geen zwaarte,
Ligt ontschietende aan 't gesticht;
Daar de orkaan zijn woeden richt
Tegen 't trotsche berggevaarte.
Wat daar ook verlokken zou,
Schuw 't gevaar van zulk een' bouw,
En, bedachtzaam op zijn zwakte,
Kies een vrije vaste vlakte.

Schoon der winden samenhorten
Dan de baren schokt en klutst,
Gij leeft veilig en gerust
Daar gij 't alles in ziet storten;
En, waarheen het onweêr trekt,
Door uw laagte-zelv gedekt,
Slijt gij ongestoorde dagen,
En belacht de dondervlagen.

BILDERDIJK.

KWEEKSCHOOL VOOR DE ZEE-VAART.

Vervolg van het verslag, rekening en verantwoording van het Vaderlandsch fonds ter aanmoediging van 's lands zee-dienst.

Thans overgaande tot het tweede, en zoo voornaam gedeelte van onze administratie, het kweekschool voor de zeevaart, zal het niet noodig zijn, hier iets wegens het hoogst nuttige van deze voortreffelijke inrigting te zeggen. Sedert de oprigting van het gesticht, zijn bijna 1400 jongelingen in hetzelve gevoed en onderwezen, velen van dezelve hebben zich immer zoo betoond, dat wij daarop roem kunnen dragen, zoo wel op hun die eenen eervollen rang op Zijner Majesteits schepen bekleeden, als die van den koophandel een vertrouwen genieten, dat zeker aan geen onwaardigen zoude geschonken worden.

Als een voorbeeld van dit mijn gezegde kan in de eerste plaats onder vele andere voorbeelden verstrekken, de aanhoudende pogingen van onzen zeer geachten buitenlandschen mede commissaris, den Wel-Edele heer *Lambert Zegers Veeckens*, van wiens gedurig en bij herhaling aangewende pogingen tot bevordering van den welvaart van dit gesticht, loffelijke melding te maken, hoezeer reeds te voren beter gedaan, onze pligt van ons verdert en telken reize aan commissarissen een aangename gewaarwording verschaft. Als een spreekend bewijs van Zijn Ed. bezorgdheid voor deze inrigting, verdient voorzeker gemeld te worden, dat Zijn Ed. ons onder dagteekening van 5de januari 1818 voorstelde, om een à twee heeren te Batavia als commissarissen correspondenten aldaar aantestellen, en te asiumeeren, waarop door de vergadering uit hoofde der billijke noodzakelijkheid besloten werd, Zijn Ed. daartoe te autoriseeren en tevens aan zijne wijze keuze geheel over te laten, aan wien dat hem behagen mogt, die benoeming op te dragen. Het kan niet anders of deze keuze zal onder zijne leiding, strekken tot meerderen bloei van het gesticht.

Het zal, vleijen wij ons, u niet ongevallig zijn mijne heeren! dat wij bij de opgave van den staat der geldmiddelen, dan ook in de eerste plaats melding maken, van de zeer aanzienlijke som als buiten gewonen ontvangst, ons door genoemden heer uit Batavia overgemaakt, voor aldaar ten behoeve van het kweekschool voor de zeevaart ingezamelde giften, bedragende . . . . f 14261 : 14 . —

Om te doen zien hoe uitmuntend Zijn Ed. alle de te voren gedane beloften met de daad heeft bevestigd, en toont zoo hartelijk en opregt te meenen, zijne betuiging van dankbaarheid voor het in vroegere jaren genotene goede.

Streelend zijn zulke bewijzen voor elk die algemeen tracht nuttig te zijn.

De belasting op de schepen bedraagt op de rekening van dit jaar 1818, slegts eene som van . . . . „ 8155 : 19 : —

Dat deze ontvangst een nadelig verschil oplevert van meer dan f 3000 zal meenen wij iederen voorstaander van Neerlands welvaart en het voordeel van dit gesticht bejammeren, en wij achten het gevoegelijk deswegens hier ter plaatze niets verder optemerken, maar slegts met gelatenheid op verbetering in het vervolg te hopen.

Aan intressen van effecten ontvingen wij een som van . . „ 1561 : 8 : —

Door den aanwinst van het capitaal eene vermeerdering bedragende van circa f 200.

Bij aanhoudenheid ondervinden wij de goedheid des Konings in de verleende toelage van . . . . „ 12500 : — : —

uit 's rijks schatkist, en behalven nog andere meermalen vermelde voorregten dat van Zijner Majesteits gunstige denkwijze over onze kweekelingen als adelborsten aangesteld; dank zij daarvoor Zijner goedheid en zorge, hier openlijk en op nieuw toegebragt.

Dat de jaarlijksche donatien voor het kweek-school zoo hier als elders in ons Vaderland, met eene som van . . . . „ 3944 : 12 : —
zijn ingebragt, moet niemand Uwer verwonderen daar de rekening van heeren kommissarissen van Rotterdam niet voor na nieuw jaar ingekomen zijnde een aanzienlijk deel van inkomst op deze rekening doet missen, waardoor bij eene volgende gelegenheid dit ten goede komen zal. Verwachtende dat bij hernieuwing van welvaart ook met vernieuwden lust door onze landgenoten in het vervolg zal bijgedragen worden.

Ja mijne Heeren! hartelijk wenschen wij zulks, en met het levendigst gevoel van erkentenis doordrongen voor de giften om, zoo in als buiten deze stad, met zulke milde goedheid gegeven, tot instandhouding van dit gesticht, verlangen wij niets vuriger dan dat wij vele anderen, zoo dra zij bezeffen hoe nuttig en noodzakelijk zoodanige bijdragen zijn, zich weldra alsmede deelgenooten aan ons bekend zullen zien maken.

Uit de bussen werd een som geligt van . . . . „ 261 : 15 : —

Terwijl de kostgelden voor eenige kweekelingen bedroegen . . . . „ 9609 : 31 : —

Hoe meer reeders en schippers genegen zijn om mede te werken tot den toenemenden bloei van dit gesticht, hoe meer ook dien tak van inkomst, met name } van de door kweekelingen verdiende gagien vermeerderen moet. Dit ondervonden wij dit jaar reeds eenigzins, daar die ontvangst reeds ƒ 500: meer bedroeg dan in het vorige jaar, en nu voorgedragen is met . . . „ 1569 : 18 : —

Doordien de laatste 6 maanden van het vorige jaar, wat de restitutie van stedelijken impost betreft bij deze rekening gevoegt moesten worden, komt hier een meerder voor van ƒ 193 : 3 : — en bedraagt derhalven met de 9 eerste maanden van 1818 op deze rekening . . . . . . „ 544 : 3 : —
Zullende de laatste 3 maanden bij een nader verslag worden verantwoord.

Nogmaals zij daarvoor aan de stedelijke regeering onzen dank betuigd.

De twee giften door den heer luitenant admiraal *van Kinsbergen*, aan wiens menigvuldige goedheden wij naderhand meer omstandig hopen te gedenken, waren bestemd . . . . . „ 100 : — : —
voor het uitreiken van twee buitengewone prijzen, en nog „ 140 : — : —
ter viering van den slag voor Algiers.

Van executeuren van het testament van wijlen den heer *Franco Jan Aemilius*, ontvingen Thesaurieren het besproken legaat, groot . . . . . „ 2000 : — : —

Voor dit bewijs van 's mans edelaartige denkwijze zij zijner nagedagtenis de betamende hulde toegebragt. Mogt het ook andere voorstaanders van nuttige inrigtingen aansporen om zulk een loffelijk en edel voorbeeld te volgen.

Eene aflossing van vijf aandelen in de negotiatie of plantagien in Suriname bij *van Kes*, à ƒ 80 : — bragt in kas a . . „ 400 : — : —

Alle deze inkomsten, gevoegd bij het batig saldo op den 31sten december 1817, in kas gebleven, groot . . . . „ 6999 : 7 : 8

Levert een geheel op van ƒ 63048 : 17 : 8

Daarvan nu is besteed tot het doen der navolgende uitgaven, als.

Aan de huishouding, en al het geen daartoe betrekking heeft . . . . ƒ 21189 : 6 : —
Aan klederen en linnen . . „ 8211 : 6 : 8
Aan de stuurmans kamer en schoolbehoeften enz. . . . . „ 1007 : 15 : —
Aan de uitrustingen van 40 kweekelingen . . . . . . „ 5077 : 5 : —
Aan salarissen en gagien enz. „ 5845 : — : —
Aan reparatien van het gebouw . . . . „ 1480 : 18 : —
Aan twee prijzen op verzoek en voor rekening van Zijne Excellentie den luitenant admiraal *van Kinsbergen* uitgereikt, en andere kleine onkosten daaronder begrepen . . . . . „ 241 : 3 : —

Door de hierboven vermelde aanzienlijke som, uit de Oost-Indien, aan ons overgemaakt, in staat gesteldt zijnde, ons capitaal te verbeteren, en oordeelende dat deze penningen ook alleenlijk daartoe strekkende, gegeven zijn, verzuimden thesaurieren niet, om aanstonds daarvoor aantekoopen.
ƒ 25000 : — inschrijving nationaal werk-schuld nominaal kapitaal ƒ 11187 : 10 : —
ƒ 2000 : — Sijndikaat Bons 2de Serie ƒ 1830 : — : —
ƒ 160 do. 1ste Serie ƒ 96 : — : —
ƒ 13113 : 10 : —

De bij betaalde intrest op dezelve bedroeg . . . . . . „ 209 : 5 : —
Waardoor de rekening met een batig saldo sluitende van „ 6673 : 9 : —
ƒ 63048 : 17 : 8

U lieden doet ontwaren, dat wij, door zoo veel mogelijk, met beleid te werk gegaan te zijn, den ons aanvertrouwden post, met overleg en vlijtig hebben waargenomen: Wij durven ons daarom ook van uwe vriendelijke goedkeuring verzekerd houden.

The[s]aurieren vonden geraden om tot meerdere zekerheid der onder hunne berusting zijnde penningen, aan de vergadering voor te stellen, om bij het bestuur der Nederlandsche Bank aanzoek te doen tot de opening eener rekening en de societing om aldaar hunne penningen te mogen storten; dit voorstel werd niet alleen dadelijk door de vergadering goedgekeurd, maar wij hadden ook het genoegen, dat de voordragt even vriendelijk als belangloos door dat bestuur werd toegestaan; waarvoor wij dan ook aan heeren Directeuren onzen welmeenenden dank toebrengen, zoo wel als aan de heeren *Bondt* als regtsgeleerde, *E. C. Bondt* als notaris, *Sebbe* als procureur, en *Riboulleau*, de zoon van onzen zeer geachten mede kommissaris, als makelaar, welke heeren allen in hunne verschillende betrekkingen, steeds zoo vriendelijk zijn dit gesticht *gratis* te bedienen.

(Het slot in de eerstvolgende Courant.)

Advertentie.

NARIGTEN worden verlangd zoo wel omtrent het overlijden als ten aanzien der familie betrekkingen van *Christiaan Ritter* geboren te *Braufels*, groot hertogdom van den neder-rhijn, welke in 1739 in dienst der Oost-indische Compagnie het *Middelburg* naar *Java* is overgegaan met het schip OUWERKERK, en na te *Batavia*, als logement-houder eenige jaren te hebben gewoond aldaar moet zijn overleden. Een ieder die aangaande dezen persoon of zijne achtergelatene familie eenige zekere berigten kan geven, wordt bij dezen verzocht daar van mededeeling te willen doen aan

Den Resident van Batavia
P. H. VAN LAWICK VAN PABST.
BATAVIA, *den 28 april 1820.*

Advertentie.

KRACHTENS autorisatie van Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat Gouverneur Generaal over Nederlandsch Indië, verleend bij besluit van den 6den dezer n°. 1, zal de hoofd-inspecteur van de waterstaat op Java ofte bij deszelfs absentie den inspecteur der 1ste afdeling, op zaturdag den 29sten april eerstkomende, des morgens ten 9 uren, ten kantore en overstaan van den heer resident van Batavia, uitbesteden.

Het één of zes jarig onderhoud der *bruggen* en *wegen* in opgemelde residentie, in één of drie afdelingen.

Het bestek en conditien zal acht dagen bevorens in de Hollandsche en Inlandsche talen ter lezing liggen, ten kantore van den resident voornoemd, als mede ten huize van den inspecteur *J. Tromp* op Molenvliet, alwaar mede visie van de kaart (de afdelingen aanwijzende) kan genomen en nadere inlichtingen bekomen worden.

BATAVIA, *den 10 april 1820.*
De hoofd inspecteur voornoemd.
J. PEEREBOOM, bz.

Post-kantoor te Batavia.

WORDT ter kennisse van het publiek gebragt, dat aan het Post-kantoor te Batavia pakketten ter verzending van brieven geopend zijn, om te worden verzonden

naar.	schip.	kapitein.
Amsterdam,	*Melpomene*,	Watt.
London,	*Eng. Mary*,	B. Browne.

welke in lading liggen en in den loop der volgende maand zullen zeilen.

De brieven of pakketten uit de oostelijke districten kunnen ter verdere verzending onder adres van den postmeester aan de Post-kantoren te Samarang en Sourabaija, worden bezorgd.

Post-kantoor te BATAVIA, *den 27sten april 1820.*
De postmeester te Batavia.
C. MUIJSKEN.

Wisselkours.

BATAVIA, *den 20sten april 1820.*
Op Holland, 3-m. zigt, 52 *fl. H. Ct.* per *Sp. mat.*
Op Engeland, 3-m. zigt, 5 *schelk.* per *dito.*
Op Bengalen, 1-m. zigt, 200 *sicca ropijen* per 100 *Sp. matten.*

Getrouwd
JOHAN CHRISTOFFEL SMITH, *jr.*
met
JOHANNA FRANCIENA HEDRICHT,
SOURAKARTA, *den 16 april 1820.*

Getrouwd
FERDINAND KAREL DE CHIUSOLE DE CAMPIS,
met
De wed. E. E. HORBELT, geboren JACOBSON.
SOURABAIJA, *den 9 april 1820.*

HEDEN is zeer voorspoedig van een zoon bevallen de huisvrouw van
M. J. R. BAUMHAUER.
MALAKKA, *den 1sten maart 1820.*

HEDEN verloste voorspoedig van eene dochter, de geliefde huisvrouw van
R VAN PREHN.
SAMARANG, *den 26 april 1820.*

HEDEN verloste mijne waarde huisvrouw, zeer gelukkig van een welgeschapen zoon.
LEPS.
STROISWIJK, *den 24 april 1820.*

AAN de gevolgen van eene drie maandelijksche ziekte, overleed op heden, mijn tederbeminde echtgenoot *Arend de Bruin*, in leven 1ste luitenant in het 25ste bataillon Infanterie, en waarnemend directeur van het militaire hospital alhier.

MUNTOK, *den 28sten maart 1820.*
Van wegens de weduwe *de Bruin* geboren *H. F. Willenbrink*, de testamentaire Executeuren.
A. DEKKER,
kap. luit. der koloniale marine.
DORMAGEN,
kap. der pioniers.

Advertentie.

ALLE degenen, die nog iets te pretendeeren hebben aan den boedel van wijlen den heer *J. C. H. Wiemann*, gelieven zich ter vereffening der zaken, binnen den tijd tot ultimo van deze maand, te addresseeren bij
J. F. TRENTOWSKIJ, en
C. HEIJER.
als Executeuren in den boedel.
BATAVIA, *den 25 april 1820.*

Advertentie.

ALle de genen die iets te pretenderen hebben van, dan wel verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen den gepensioneerde kapitein-luitenant *Johan Jacob Willem Baksman*, gelieve daar van opgave of betaling te doen, binnen den tijd van zes weeken gerekend van heden af, aan de ondergeteekende executeuren.

B. J. DRIESSEN.
C. W. BAUMGARTEN.

DJOCJOCARTA, *den 8 april* 1820.

Advertentie.

ALLE degenen welke iets te vorderen hebben van, of schuldig zijn aan den boedel van wijlen den geweermaker *van Gesteren*, op den 24sten maart jl. alhier overleden, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, voor ultimo mei aanstaande, aan de ondergeteekende kommissarissen.

J. B. CRAMER.
S. J. SNAL.

SOURABAIJA, *den 15 april* 1820.

Advertentie.

DE ondergeteekende op zijn vertrek staande van hier naar Samarang, verzoekt alle diegenen, die iets van hem te pretenderen hebben, of wel schuldig aan hem zijn, zich aan denzelven te addresseren, binnen den tijd van een maand gerekend van heden af aan; tevens wordt uit de hand te koop of te huur gepresenteert, zijn huis met deszelfs bijhuizen, stalling, wagenhuis, etc., staande in de Jonkerstraat, te bevragen bij

S. VAN MINDE.

DE weeskamer te Batavia, verzoekt aan iedereen tegelijk, welke iets te vorderen heeft van, of ook verschuldigd is aan de boedels van wijlen *J. B. Wiegerman*, *C. Gluvemans*, *C. J. Prediger*, en de vrije christen vrouw *M. E. Matthews*, daar van aan haar aangifte en betaling te doen.

BATAVIA, *den* 29 *april* 1820.

Op last van de weeskamer
De secretaris
J. H. COX.

Bekendmaking.

DE ondergeteekende voornemens zijnde, zich na Europa te begeven, noodigt uit bij deze, al de gene, met welke hij uitstaande zaken heeft, dezelve, zoo spoedig mogelijk met hem te willen vereffenen.

J. HOOIJMAN.

BATAVIA, *den* 22 *april* 1820.

Advertentie.

DE ondergeteekende in dit climaat niet kunnende harden, en dus van voornemen zijnde om het eiland te verlaten en naar Holland terug te keeren, verzoekt een ieder die iets van hem te vorderen heeft, zich bij hem te adresseren binnen den tijd van zes weken, gerekend van den 25 dezer.

J. F. VAN VELTHUIZEN.

SAMARANG, *den* 18 *april* 1820.

Advertentie.

ALLE die genen welke iets te pretenderen hebben of verschuldigt zijn, aan den adeluitenant *von Liechtenstein*, van het 19de bataillon, worden verzocht opgaaf dier van te doen binnen den tijd van vier weken, aan de administrateurs van voornoemd bataillon.

WELTEVREDEN, *den* 29 *april* 1820.

De administrateurs voormeld
AMELUNG.

THE Executors to the Estate of the late Captain *Robert Bevens*, beg leave to inform the Creditors, that the claims presented on Wednesday the 26th inst. have been passed for payment, and that another meeting which will be final, will be holden at the same Office on Wednesday next the 3d of May, at 12 o'clock, after which the Executors decline receiving any demands against the said Estate.

JOHN DALTON.

BATAVIA, 27*th April* 1820.

Vendu Advertissementen.

Door Vendumeesters zullen de volgende Venduтien worden gehouden, als:

Op maandag den 1sten mei 1820.

VOOR het negotie huis van de heeren *C. J. Smulders & Co.*, staande op de groote Roea malacca No. 18, van Havanna sigaren, wijn, bier, en lamp glasen, knaap stolpen, schoenen en laarsen, madera en rhijnsche wijn op flesfen, gedroogde thuinboontjes, een partij sapanhout, een extra ruime phaeton, een chais, &a.

Op dingsdag den 2den mei 1820.

VOOR de wooning van den moor *Noch Niema Patan*, staande op de kleine Roea malacca, van huismeubelen, zilver werken, &a. &a.

Op woensdag den 3den mei 1820.

VOOR het negotie-huis van de heeren *J. van Koenen & Co.*, staande aan de oostzijde van de Groote-rivier, van fijne chitzen roode doeken, ravens en zeildoek, een goud repetitie horologie met wekker, eenige Engelsche zilver horologien, Fransche en Engelsche hangsloten, Engelsche plaat ijzer en ijzer potten, eenige tamarinde op vaten, sago bij picols, ledige bottels, Tineriff wijn en vin de grave op bottels, thee in kisten, zo mede 39 heele en 6 halve kelders beste knijp om te worden uitgevoerd. Een extra mooije vis a vis &a.

Op donderdag den 4den mei 1820.

VOOR het huis van de heer *Fherman*, staande in de buiten Nieuwpoortstraat, van huismeubelen, goud en zilver werken, porcileinen, en glaswerken, boeken, &a.

Op vrijdag den 5den mei 1820.

VOOR het negotie huis van de heer *D. Martijn*, staande in de Lepelstraat, van zilver werken, Engelsche kruit in blikken bosfen, vuursteenen, hang stolpen, groene gaas, liqueur kelder, pleete kandelaars, &a. &a.

Te koop.

OP voordelige voorwaarden, het welgelegen stuk grond n°. 25 op het Koningsplein, nadere informatie bij de heeren *Leps & Katmenger*.

Te koop.

EEN tuin gelegen op Molenvliet, voorzien met een nieuwgebouwd woonhuis, stalling, wagenhuis en verdere bijgebouwen, te bevragen bij den heer *P. H. Reijnst*, op Molenvliet.

Te huur.

MET primo mei een pakhuis staande op de Groote rivier oostzijde; te bevragen bij *C. Heijer*,

BATAVIA, *den* 20 *april* 1820.

Advertentie.

TUSSCHEN den 22 en 27sten mei aanstaande, zal voor afbraak door vendu-meesteren publiek verkocht worden, het huis en bijgebouwen klein Pondok-gedee, gelegen boven Buitenzorg tusschen de 45 en 46ste Paal, en wel

1. Het woonhuis.
2. Combuis, dispens, en 6 slave-vertrekken.
3. Wagenhuis en stalling voor 10 paarden, alles met pannen gedekt, onder bepaling dat de materialen in 6 maanden moeten zijn opgeruimd.

Uit de hand te koop

HET huis van den ondergeteekenden gelegen op den weg van Jaccatra.

GROOS.

Advertentie.

TER lands drukkerij, zijn te bekomen Nederlandsche Staats-Almanakken voor 1819, tegen *f* 7 het exemplaar.

Te koop.

BIJ de heeren *A. E. Soesman & Co.*,

Superfijn Americaansch meel.
Wijn azijn in vaten en bottels.
Spermaceti kaarsen.
Americaansche tabak.

BATAVIA, *den* 14 *april* 1820.

Te koop.

DE gekoperde brik FLORUS, groot 36 koijang, kan dadelijk zeilen.

Inventaris (waaronder 6 kanonnen) en conditien, op de Voorrei te Batavia, ten huize van mejufvrouw *Winkelaar*.

Uit de hand te koop.

BIJ *Hommes*, zes groote kasten met glazen deuren, zeer geschikt in een toko.

TEN huize van den heer *Bockemöhl*, in de buiten Nieuwpoort-straat, zijn nog te bekomen tegen dadelijke betaling, martavanen, kamerpotten, spoelkommen, conomon, miso, mebos en sakkij.

Advertentie.

IN het negotie-huis van de heeren *van Rijck, Prediger & Co.*, zijn te bekomen de ondergemelde goederen, onlangs aangebragt van Bengalen, per het schip INDIANA, kapitein *J. Pearl*, als Patnasche rijst, salpeter, goenij zakken, Daccasche zeep, opium, bastas, zeilgaren, hocka tabak, &a.

BATAVIA, *den* 20 *april* 1820.

Advertisement.

AT the stores of Messrs. *van Rijck, Prediger & Co.*, are for Sale the undermentioned Bengal Articles, lately imported per the Ship INDIANA, Captain *J. Pearl*, viz: Patna Rice; Saltpetre; Gunny-bags; Dacca Soap; Opium; Baftas; Twine; Hocka Tobacco; &c.

BATAVIA, 20*th April* 1820.

Uit de hand te koop.

EEN koets, een chais, twee span van vieren zeer welgedresseerde paarden, een dames rijdpaard, nog een rijdpaard en 1 stel tuigen elk voor 4 paarden, adres op Weltevreden bij

J. C. SCHULTZE.

(*Zie verder het tweede Bijvoegsel.*)

TWEEDE BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den 29sten* APRIL, 1820.

Advertentie.

IN den loop der maand mei aanstaande, zullen voor het negotie-huis van de heeren *van Rijk, Prediger & Co.*, bij openbare vendutie verkocht worden, twee vriesche bullen en eene dito koe, blijvende dezelve intusschen uit de hand te koop.

BATAVIA, *den 20 april* 1820.

Te koop.

450 halve kelders Hollandsche genever bij
J. VAN REENEN & Co.

Positively to sail on or before the 2d June,
The Ship MELPOMENE,
Captain *T. A. Watt.*

THE MELPOMENE is engaged to sail for PORTSMOUTH and AMSTERDAM, by the 2d of June, and has accommodations for two or three more Passengers, for terms apply to the Captain, at *Robert Addison's*, 9, great Malacca-street.

Advertentie.

IEMAND het werk getiteld *Staat der Nederlandsche Oost-indische bezittingen onder het bestuur van den G. G. H. W. Daendels* bezittende en genegen zijnde zich daarvan voor eenen billijken prijs, te ontdoen, adressere zich bij

E. VAN TEIJLINGEN.

MOLENVLIET, *den 26 april* 1820.

MEN offereerd aan twee europezen, vrije passagie naar de Molukkos.

BATAVIA, Voorreij n°. 20.

DE ondergeteekenden hebben de eer aan het publiek bekend te maken, dat zij hunne belangen als kooplieden en agenten hebben vereenigd, onder de firma van *Brouwer, Nolthenius & Co.*

A. C. BROUWER & Co.
J. J. NOLTHENIUS.

BATAVIA, *den 29 april* 1820.

IT is respectfully announced by the undersigned, that having united their interests as MERCHANTS and AGENTS, their concerns shall from this date be conducted under the firm of *Brouwer, Nolthenius & Co.*

A. C. BROUWER & CO.
J. J. NOLTHENIUS.

BATAVIA, *29th April* 1820.

Advertentie.

C. *Paijan*, vereerd zich het publiek kennis te geven, dat hij een wel ingerigt logement houdende is op de groote weg naar Tana-abang over de brug bij Rijswijk.

Dat men daar alle dagen ten vier ure een behoorlijk en goed ingerigt diné zal gereed vinden, en dat zoo somtijds den een of ander eenige schotels verkoos, dezelve zoo wel pastijen als anderzints zullen gereed zijn, onder mits evenwel dat men dezelven den dag bevorens besteld, daar de hitte alhier niet toelaat, om dezelven onbesteld in gereedheid te hebben.

En zal hij ook ten allen tijde gereed zijn tot het geven van bruilofts partijen, soupéen, collations ofte anderzints, zoo ten zijnen huize als bij den geene, die zulks aan hem om in andere gebouwen te hebben zouden willen opdragen.

Bevelende zich ten allen gevalle in de gunst van de ingezetenen alhier en van reizigers, belovende steeds eene prompte en civiele bediening.

Advertentie.

DE directie der societeit de Harmonie te Rijswijk, noodigt bij deze allen welke genegen mogten zijn, om deel te nemen in het ontworpene plan van vermaken aldaar, zich als leden te doen voorstellen; liggende gemeld plan, in de hollandsche en engelsche taalen, van 's morgens 8 tot één uur in gemeld locaal ter lezing voor een ieder.

Namens de directie voornd.
SAMPSON, *Sec.*

RIJSWIJK, *den 26 april* 1820.

Advertisement.

THE Directors of the *Harmonie Society* at Ryswyk, invite those as may choose to partake of the amusements there, according to the plan which can be seen at the Society-house, in the Dutch and English languages, from 8 o'clock in the morning until 1 P. M., to have themselves proposed as a Member of the said Society.

RYSWYCK, *26th April* 1820.

By order of the Directors,
SAMPSON, *Sec.*

*** TER LANDS DRUKKERIJ worden, voor gereede betaling, aan de inteekenaren afgeleverd de nummers 1 tot 10 inclusive van het STAATSBLAD VOOR 1820.

Het bedragen is *f* 4 : 10 : - indisch.

*** *TARIEF voor het drukwerk ter Lands-drukkerij.*

1°. *Voor plaatsingen in de Courant, niet te bovengaande het getal van drie insertien, één gulden indisch per regel druk. (vijf woorden voor ééne regel, voorts alleen staande letters, sommen in cijfer en verkortingen voor één woord, en de laatste woorden altijd voor vijf te rekenen)*

2°. *Voor bekendmakingen buiten de Courant, het rondbrengen daaronder begrepen*, één gulden en vijftien stuivers *per regel druk.*

3°. *Voor katalogussen*, tien stuivers per nummer *of één gulden voor drie nummers, het rondbrengen daaronder begrepen.*

4°. *Voor chertepartijen, polissen van assurantie, circulaire brieven, prijs couranten, obligatien, koopbrieven, en ander werk in folio, een zijde druk*, vijftien guldens *voor de eerste honderd exemplaren*, en tien guldens *voor de volgende.*

5°. *Voor quarto en ander kleiner werk als kognossementen, uitnoodigings briefjes en dergelijke, een zijde druk*, acht guldens *voor de eerste honderd exemplaren*, en vijf guldens *voor de volgende.*

Alles echter met dien verstande, dat hieronder niet is begrepen het zegel, het welk art. 52 der ordonnancie op het klein zegel ten bedrage f ½ voor stukken beneden de 10 regels, f ¾ voor die van 10, en f 1 zonder onderscheid voor de stukken van 20 regels en daarboven voorschrijft; alsmede niet het papier, dat door de belanghebbenden moet worden geleverd.

De DADELIJKE BETALING *thans eene vereischte zijnde, wordt verzocht bij stukken voor den druk, vooral bij advertentien voor de courant het geld te voegen, waartoe het bovenstaande tarief alle gemakkelijkheid aanbiedt, behoevende men maar de woorden te tellen en door vijf te deelen, om de som der te betalende indische guldens te vinden, hierbij het zegel-geld voegende, hetwelk ½ gulden voor alles wat onder 50 woorden, ¾ gulden voor dat onder 100 woorden en 1 gulden voor al wat boven 100 woorden is. Bij voorbeeld, eene advertentie inhoudende 21 woorden (sommen in cijfer en alleenstaande letters voor een woord, als ook het laatste woord voor volle vijf gerekend) zal bedragen f 5. en 9 stuivers indisch voor het zegel, eene advertentie van 53 woorden f 11. en voor het zegel 18 stuivers, eene advertentie van 104 woorden f 21. en 1 : 6: voor het zegel.*

HOUDENDE ZICH DE DIRECTEUR DER DRUKKERIJ IN DEN VERVOLGE ONVERANTWOORDELIJK, VOOR ALLE KWADE GEVOLGEN DIE ZOUDEN KUNNEN ONTSTAAN DOOR DE NIET-PLAATSING VAN STUKKEN, WAARVOOR DE INSERTIE-KOSTEN NIET ZIJN VOLDAAN.

GEDRUKT TE BATAVIA,
ter Lands Drukkerij.